

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2015

3

Redakcja
Jacek Gudowski
Maciej Machowski

Współpraca
Joanna Buchalska, Mateusz Grochowski,
Radosław Nowaczewski, Olga Maria Piaskowska,
Maciej Plaskacz, Katarzyna Purzyńska,
Małgorzata Sekuła-Leleno, Joanna Studzińska,
Elżbieta Szczepanowska, Arkadiusz Turczyn,
Bartosz Wołodkiewicz, Stanisław J. Zabłocki

przy udziale

Wolters Kluwer SA
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
www.wolterskluwer.pl

infolinia: 801 044 545
tel. 22 535 82 03, faks 22 535 81 35
e-mail: handel@wolterskluwer.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Olsztynie postanowieniem z dnia 19 września 2014 r., IX Cz 624/14, zagadnienia prawnego:

„Czy zażalenie wniesione w terminie tygodniowym od doręczenia stronie skarżącej postanowienia bezpośrednio do sądu drugiej instancji właściwego funkcjonalnie, jest zażaleniem wniesionym z zachowaniem ustawowego terminu określonego w art. 395 § 2 k.p.c.?”
podjął uchwałę:

Przewidziany w art. 394 § 2 k.p.c. termin do wniesienia zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji jest zachowany także wtedy, gdy przed jego upływem strona wniosła zażalenie do sądu drugiej instancji właściwego funkcjonalnie (art. 397 § 2 zdanie pierwsze w związku z art. 369 § 3 k.p.c.).

(uchwała z dnia 19 lutego 2015 r., III CZP 100/14, I. Gromska-Szuster, A. Górski, K. Pietrzykowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Łodzi postanowieniem z dnia 23 września 2014 r., III Ca 1191/14, zagadnienia prawnego:

„Czy umorzenie postępowania egzekucyjnego na skutek cofnięcia wniosku przez wierzyciela pierwotnego po dokonaniu cesji wierzytel-

ności oznacza, że znajduje zastosowanie art. 825 pkt 1 k.p.c. w związku z art. 203 § 2 k.p.c. oraz art. 13 § 2 k.p.c. nie wywołując skutków w zakresie przerwy biegu przedawnienia, a przyczyny, którymi kierował się wierzyciel są irrelevantne dla oceny skutków umorzenia w zakresie prawa materialnego, czy też zgodnie z art. 124 k.c. po każdym przerwaniu biegu terminu przedawnienia prawomocnym umorzeniu postępowania egzekucyjnego w trybie art. 825 pkt 1 k.p.c. biegnie ono na nowo?”

podjął uchwałę:

Umorzenie postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela – banku, prowadzącego egzekucję na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego klauzulą wykonalności – niewczy skutki przerwy biegu przedawnienia spowodowane złożeniem wniosku o wszczęcie egzekucji.

(uchwała z dnia 19 lutego 2015 r., III CZP 103/14, I. Gromska-Szuster, A. Górski, K. Pietrzykowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 16 października 2014 r., X Ga 286/14, zagadnienia prawnego:

„1. Czy niezłożenie przez wierzyciela wniosku o orzeczenie wobec dłużnika lub jego reprezentanta zakazu prowadzenia działalności gospodarczej w terminie roku od dnia, w którym osoba ta była obowiązana złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika (art. 377 ustawy z 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze – dalej: p.u.n.), powoduje niemożność orzeczenia powyższego zakazu, jeżeli wskazany termin roczny upłynął przed wejściem w życie ustawy z 6 marca 2009 r. o zmianie ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 53, poz. 434), a wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika został złożony i oddalony przez sąd na podstawie art. 13 p.u.n. po wejściu w życie ustawy z 6 marca 2009 r.?

a w razie odpowiedzi negatywnej:

2. Czy ustalając przesłanki, od zaistnienia których zależy orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, sąd bierze pod uwagę

jedynie okres niewykonania przez dłużnika lub jego reprezentanta obowiązku zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, który miał miejsce po wejściu w życie ustawy z 6 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, jeżeli termin roczny określony w art. 377 ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze upłynął przed wejściem w życie ustawy z 6 marca 2009 r., a wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika został złożony i oddalony przez sąd na podstawie art. 13 p.u.n. po wejściu w życie ustawy z 6 marca 2009 r.?” podjął uchwałę:

Zakaz prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji określonych w art. 373 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60 poz. 535; obecnie jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1112 ze zm.) może być orzeczony również wtedy, gdy przed wejściem w życie ustawy z dnia 6 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo upadłościowe i naprawcze, ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 53, poz. 434) upłynął termin roku biegnący od dnia, w którym dłużnik był obowiązany złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości, jeżeli postępowanie w sprawie orzeczenia zakazu zostało wszczęte po wejściu w życie tej ustawy w terminie roku od dnia oddalenia wniosku o ogłoszenie upadłości na podstawie art. 13 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze. W takim postępowaniu za podstawę orzeczenia należy brać także stan rzeczy istniejący przed wejściem w życie ustawy z dnia 6 marca 2009 r.

(uchwała z dnia 19 lutego 2015 r., III CZP 105/14, I. Gromska-Szuster, A. Górski, K. Pietrzykowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Prokuratora Generalnego we wniosku z dnia 30 września 2014 r., PG IV CP 10/14, zagadnienia prawnego:

„Czy prokurator zlecając komornikowi wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym jest zgodnie z art. 771 k.p.c. zwolniony od ponoszenia kosztów postępowania zabezpieczającego, czy też zgodnie z art. 39 ust. 2 oraz art. 40 ust. 1 w zw. z art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jed. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.) zobowiązany jest do ich poniesienia?”
podjął uchwałę:

W postępowaniu o wykonanie postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym, wydanego na podstawie art. 291 k.p.k., prokurator nie ponosi kosztów postępowania zabezpieczającego.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 26 lutego 2015 r., III CZP 96/14, T. Ereciński, A. Górski, A. Kozłowska, H. Pietrkowski, B. Ustjanicz, M. Wysocka, D. Zawistowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Poznaniu postanowieniem z dnia 9 września 2014 r., XV Ca 509/14, zagadnienia prawnego:

„Czy stan zdrowia strony, u której stwierdzono chorobę psychiczną i upośledzenie umysłowe uzasadnia badanie przez sąd z urzędu ewentualnej nieważności oświadczenia tej strony o ustanowieniu pełnomocnika procesowego, skutkującej nieważnością postępowania z powodu nienależytego umocowania pełnomocnika (art. 379 pkt 2 k.p.c.)?”
podjął uchwałę:

Osoba z zaburzeniami psychicznymi, mająca zdolność procesową, może udzielić pełnomocnictwa procesowego.

(uchwała z dnia 26 lutego 2015 r., III CZP 102/14, T. Ereciński, J. Gudowski, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Radomiu postanowieniem z dnia 19 września 2014 r., IV Cz 451/14, zagadnienia prawnego:

„Czy zajęcie wierzytelności z rachunku bankowego dokonane przez organ egzekucyjny w trybie art. 889 § 1 k.p.c. jest skuteczne w odniesieniu do zgromadzonych na tym rachunku środków niepodlegających egzekucji z mocy art. 831 § 1 pkt 2a k.p.c.?”

podjął uchwałę:

Zajęcie rachunku bankowego nie może obejmować środków, o których mowa w art. 831 § 1 pkt 2a k.p.c., chyba że egzekwowana wierzytelność powstała w związku z realizacją projektu, na który te środki były przeznaczone.

(uchwała z dnia 26 lutego 2015 r., III CZP 104/14, T. Ereciński, J. Gudowski, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 29 września 2014 r., I ACz 144/14, zagadnienia prawnego:

„Czy przejście obowiązków, o którym mowa w art. 788 § 1 k.p.c., następuje w sytuacji przekształcenia przedsiębiorcy jednoosobowego w spółkę akcyjną?”

podjął uchwałę:

Przepis art. 788 § 1 k.p.c. ma zastosowanie w razie przejścia uprawnienia lub obowiązku w wyniku przekształcenia przedsiębiorcy w spółkę kapitałową (art. 551 § 5 i art. 584² § 1 k.s.h.).

(uchwała z dnia 26 lutego 2015 r., III CZP 106/14, T. Ereciński, J. Gudowski, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Lublinie postanowieniem z dnia 4 września 2014 r., II Cz 479/14, zagadnienia prawnego:

„Czy powództwo rolnika prowadzącego działalność wytwórczą w zakresie produkcji zwierzęcej przeciwko przedsiębiorcy o roszczenie

z umowy kontraktacji jest sprawą gospodarczą powierzoną do rozpoznania sądowi gospodarczemu?”

podjął uchwałę:

Sprawa z powództwa producenta rolnego – rolnika prowadzącego działalność wytwórczą w zakresie produkcji zwierzęcej – przeciwko przedsiębiorcy o roszczenie wynikające z umowy kontraktacji jest sprawą gospodarczą.

(uchwała z dnia 26 lutego 2015 r., III CZP 108/14, T. Ereciński, J. Gudowski, K. Weitz)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 21 listopada 2014 r., XI 1Cz 568/14, zagadnienia prawnego:

„Czy w sprawach o uchylenie (wygaśnięcie, ustalenie nieistnienia) obowiązku alimentacyjnego strona pozwana jest z mocy ustawy zwolniona od ponoszenia kosztów sądowych?”

podjął uchwałę:

W sprawie o ustalenie nieistnienia obowiązku alimentacyjnego pozwany nie ma obowiązku uiszczenia kosztów sądowych.

(uchwała z dnia 26 lutego 2015 r., III CZP 110/14, T. Ereciński, J. Gudowski, K. Weitz)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNĘCIA

III CZP 13/15

„Czy prawo odrębnej własności lokalu nabyte w czasie trwania małżeńskiej wspólności ustawowej, wskutek przekształcenia lokatorskiego prawa do lokalu na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o spółdzielniach mieszkaniowych w brzmieniu obowiązującym sprzed nowelizacji dokonanej ustawą z dnia 19 sierpnia 2011 roku o zmianie ustawy o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego oraz ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2011 r. Nr 201, poz. 1180) – na zasadzie surogacji wchodzi w skład majątku osobistego tego z małżonków, do którego majątku osobistego wchodziło lokatorskie prawo do lokalu?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 15 stycznia 2015 r., II Ca 981/14, B. Puchalska, G. Wołosowicz, B. Łaszkiewicz)

Sąd Okręgowy stwierdził, że przeznaczenie lokalu w czasie trwania małżeństwa na zaspokojenie mieszkaniowych potrzeb rodziny może decydować o jego przynależności do majątku wspólnego małżonków, a zatem z wyłączeniem zasady surogacji. Wpływają również na to stosunki rodzinne, zasada równości małżonków oraz funkcje społeczne lokalu.

Sąd drugiej instancji podniósł, że w okolicznościach rozpoznawanej sprawy wątpliwości budzi to, czy przesłanką surogacji jest wymaganie, aby nabyty przedmiot majątkowy został uzyskany w całości ze środków

pochodzących z majątku osobistego. Sąd dostrzegł analogię rozpoznawanej przez niego sprawy ze sprawą będącą przedmiotem uchwały z dnia 19 sierpnia 2009 r., III CZP 53/09 (OSNC 2010, nr 2, poz. 28), w której Sąd Najwyższy stwierdził m.in., że „powstałe w wyniku przekształcenia prawo własności – ze względu na ścisły związek z przekształconym prawem użytkowania wieczystego, pozwalający uznać je za swoistą kontynuację przekształconego prawa – wchodzi zawsze w skład tego majątku, do którego należało przekształcone prawo”. Z kolei prawo powstałe w wyniku przekształcenia zostaje zawsze nabyte ze środków uzyskanych w zamian za prawo przekształcone, a środki te podlegają rozliczeniu zgodnie z art. 45 k.r.o.

Sąd Okręgowy stanął na stanowisku, że o zaliczeniu nabywanego przedmiotu do majątku wspólnego albo osobistego powinno decydować porównanie wielkości środków użytych z każdego z tych majątków. Nabyty przedmiot powinien zostać zaliczony do majątku osobistego tego z małżonków, któremu przed powstaniem wspólności przysługiwało lokatorskie prawo do lokalu. Nabycie prawa własności lokalu mieszkalnego w znaczeniu ekonomicznym nastąpiło kosztem majątku osobistego, a nie majątku wspólnego. W wyniku przekształcenia lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego w prawo własności tego lokalu doszło do surogacji. Nie ma tutaj znaczenia to, że stosunkowo niewielką opłatą za przekształcenie lokatorskiego prawa do lokalu uiścili oboje małżonkowie; środki te powinny podlegać rozliczeniu zgodnie z art. 45 k.r.o.

Sąd Okręgowy zauważył jednak, że powstała w wyniku przekształcenia odrębna własność lokalu jest innym prawem niż lokatorskie prawo do lokalu, zwłaszcza że ma zbywalny charakter, co może skłaniać do zaliczenia go do majątku wspólnego małżonków. Lokatorskie prawo do lokalu jest przy tym podstawą odrębnej własności lokalu i bez niego do przekształcenia w ogóle by nie doszło, nie ma zatem podstaw do odejścia od zasady surogacji. Ponadto ewentualna przynależność lokalu do majątku wspólnego małżonków prowadzi do problemu odpowiedniego rozliczenia z tytułu podziału wspólnego prawa w sytuacji dysproporcji między wartością prawa a faktycznie poniesioną opłatą za samo przekształcenie prawa.

A.T.

III CZP 14/15

„1. Czy w przypadku połączenia przez komornika kilku spraw egzekucyjnych prowadzonych z wniosku tego samego wierzyciela przeciwko temu samemu dłużnikowi o egzekucję świadczeń pieniężnych komornik pobiera od dłużnika jedną opłatę stosunkową obliczoną na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.), czy też opłaty stosunkowe w każdej z połączonych spraw obliczone na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.),

2. jaka jest maksymalna suma opłat stosunkowych w sprawie o egzekucję świadczeń pieniężnych pobieranych przez komornika od dłużnika, w której wyegzekwowano świadczenie przy zastosowaniu różnych sposobów egzekucji – częściowo wskutek skierowania egzekucji do wierzytelności z rachunku bankowego, wynagrodzenia za pracę, świadczenia z ubezpieczenia społecznego jak również wypłacanych na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zasiłku dla bezrobotnych, dodatku aktywizacyjnego, stypendium oraz dodatku szkoleniowego (art. 49 ust. 1 zdanie drugie ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji, Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.) a częściowo w inny sposób (art. 49 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji, Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.), w szczególności czy suma opłat pobranych w danej sprawie może przekroczyć trzydziestokrotność przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 4 listopada 2014 r., II Cz 518/14, A. Podolska-Kojtych, E. Bazelan, A. Wołucka-Ławnikowicz)

Sąd Okręgowy stwierdził, że po połączeniu spraw egzekucyjnych toczy się jedno postępowanie egzekucyjne, w którym komornik egzekwuje kilka świadczeń pieniężnych, a wysokość opłat powinna być ściśle związana z nakładem pracy komornika. Rozwiązanie to eliminuje mnożenie opłat i obciążanie dłużnika kosztami postępowania, których wysokość nie jest

związana z nakładem pracy komornika. Czynności podejmowane przez komornika w konkretnej sprawie mają na celu wyegzekwowanie wszystkich świadczeń. Przy egzekwowaniu świadczeń pieniężnych objętych kilkoma tytułami wykonawczymi nie zwiększa się istotnie nakład pracy komornika i liczba podejmowanych czynności. Nakład pracy związany jest ze sposobem egzekucji, skutkującym podejmowaniem mniej lub bardziej pracochłonnych czynności.

Przeciwny pogląd uzasadniony jest tym, że podstawą połączenia spraw jest skierowanie egzekucji do tego samego majątku, co nie wyłącza możliwości kierowania egzekucji w poszczególnych sprawach również do innego majątku dłużnika. Mimo formalnego połączenia spraw, nie tracą one samodzielnego bytu; połączenie, ze względu na tożsamość zastosowanego środka egzekucyjnego, nie eliminuje możliwości prowadzenia odrębnych czynności egzekucyjnych w każdym z tych postępowań egzekucyjnych.

Sąd drugiej instancji zauważył również, że w piśmiennictwie prawniczym sporne jest to, czy suma opłat pobranych w danej sprawie może przekroczyć górną granicę trzydziestokrotności przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego. Spór koncentruje się na znaczeniu rezygnacji ustawodawcy z określenia „cała opłata” w art. 49 ust. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji.

W ocenie Sądu Okręgowego, przy wykładni wymienionego przepisu należy mieć na względzie cel jego nowelizacji, tj. zmniejszenie dolegliwości egzekucji dłużników realizujących ważne zadania publiczne oraz korzystających z pomocy państwa. Wykładnia celowościowa prowadzi do wniosku, że należy wykluczyć ogólne podwyższenie opłaty spowodowane pobieraniem dwóch opłat w maksymalnej wysokości, których suma przekracza trzydziestokrotność przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego.

A.T.

*

III CZP 15/15

„Czy w świetle art. 788 § 1 k.p.c. za dokument prywatny z podpisem urzędowo poświadczonym można uznać wyciąg z dokumentu będącego umową cesji wierzytelności, z podpisami nota-

rialnie poświadczonymi złożonymi pod wyciągiem w innej dacie niż zawarcie umowy, oraz czy w takiej sytuacji oświadczenie notariusza w ramach sporządzenia poświadczenia zgodności wyciągu z oryginałem umowy o istnieniu na oryginale dokumentu podpisów notarialnie poświadczonych może zastąpić przedstawienie dokumentu prywatnego z podpisem urzędowo poświadczonym?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 18 września 2014 r., II Cz 2048/14, M. Łoboz, B. Tabaka, K. Wąsik)

W ocenie Sądu Okręgowego, istnieje kilka argumentów przemawiających za negatywną odpowiedzią na przedstawione zagadnienie. Przede wszystkim konieczne jest, w świetle art. 788 § 1 k.p.c., przedłożenie umowy, którą strony podpisały w obecności notariusza; tylko wtedy następuje sytuacja, w której został nadany charakter urzędowy podpisom na dokumencie, w konsekwencji czego przysługuje mu domniemanie autentyczności (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2010 r., III CZP 82/10, OSNC 2011, nr 6, poz. 62). Wynika z tego, że przedłożenie wyciągu z umowy, który został wprawdzie podpisany w obecności notariusza, ale który nie potwierdza w żaden sposób, czy umowa z której pochodzi, zawierała podpisy złożone w obecności notariusza, nie spełnia wymagań przewidzianych w art. 788 § 1 k.p.c. Sąd drugiej instancji stwierdził, że wyciąg nie jest odpisem i zawiera tylko część treści dokumentu. Przypomniał również – za Sądem Najwyższym – że postępowanie klauzulowe jest porównaniu z postępowaniem rozpoznawczym postępowaniem uproszczonym i sformalizowanym, w którym dowód z dokumentów odgrywa podstawowe znaczenie (uchwała z dnia 21 grudnia 2010 r., III CZP 98/10, OSNC 2011, nr 9, poz. 92). Skoro zatem sąd ma badać dokumenty jedynie pod względem formalnym, w razie umowy musi mieć dokument kompletny, aby wiedzieć, pod jakimi oświadczeniami woli strony złożyły podpisy w obecności notariusza.

Sąd Okręgowy wskazał, że jest możliwa odmienna interpretacja, gdyż rolą sądu w postępowaniu klauzulowym nie jest podważanie treści oświadczenia notariusza. W związku z tym, od strony formalnej przedstawione dokumenty mogą stanowić podstawę do nadania klauzuli wy-

konalności na rzecz następcy prawnego w tym znaczeniu, że są one dokumentami prywatnymi z podpisami urzędowo poświadczonymi. Co zaś się tyczy przedłożenia jedynie wyciągu, a nie treści całej umowy, Sąd drugiej instancji uznał, że jego treść nie nasuwa zasadniczych wątpliwości co do treści oświadczeń stron i obejmuje najprawdopodobniej istotne postanowienia umowy, z których wynika, iż nastąpiło przejście uprawnień, a ta kwestia objęta jest kognicją sądu w postępowaniu z art. 788 § 1 k.p.c. Dłużnik twierdzący odmiennie powinien wytoczyć powództwo opozycyjne z art. 840 k.p.c.

M.M.

*

III CZP 16/15

„Czy w sprawie, w której ustanowiono kuratora spadku nieobjętego, a następnie skutek zdarzeń prawnych stwierdzony został brak majątku spadkowego, wynagrodzenie kuratora spadku pokrywa wnioskodawca, czy gmina, czy też Skarb Państwa reprezentowany przez sąd, który ustanowił kuratora?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 2 grudnia 2014 r., II Ca 1298/14, M. Meroń, A. Nowak, J. Trypra)

Sąd Okręgowy zauważył, że modelowo sytuacja jest dosyć klarowna; kurator pokrywa na bieżąco swoje wynagrodzenie i wydatki z dochodów, jakie przynosi spadek. W przepisach szczególnych dotyczących kurateli spadku ustawodawca nie przewidział jednak źródła pokrycia należności kuratora w sytuacji, w której majątek spadkowy dochodów nie przynosi. Sąd drugiej instancji nie miał wątpliwości, że kurator nie może być tymi należnościami obciążony, musi więc być określony podmiot, który te należności pokryje.

Rozwiązania tego problemu Sąd Okręgowy nie znalazł w przepisach szczególnych i dlatego, zgodnie z podstawowymi dyrektywami wykładni, wyjaśnienia zagadnienia poszukiwał w przepisach o charakterze ogólnym. W ten sposób doszedł do regulacji zawartej w art. 179 § 1 zdanie pierwsze k.r.o., zgodnie z którym organ państwowy ustanawia-

jący kuratora przyznaje mu, na jego żądanie, stosowne wynagrodzenie za sprawowanie kurateli. Mając na względzie systemowe spojrzenie na bliźniacze należności kuratora – wynagrodzenie i wydatki – przepis ten, mówiący o wynagrodzeniu, można stosować odpowiednio do wydatków. Z tego przepisu wynika, że to sąd spadku, jako organ, który kuratora spadku ustanowił, jest zobowiązany do przyznania mu wynagrodzenia i w ocenie Sądu Okręgowego powinien wskazać podmiot zobowiązany do pokrycia tego wynagrodzenia.

Informację o tym, kto pokrywa wynagrodzenie, znaleźć można w art. 179 § 2 zdanie drugie k.r.o., który stanowi, że wynagrodzenie kuratora pokrywa się z dochodów lub z majątku osoby, dla której kurator jest ustanowiony, a jeżeli osoba ta nie ma odpowiednich dochodów lub majątku, wynagrodzenie pokrywa ten, kto żądał ustanowienia kuratora, a więc osoba (wnioskodawca), która dzięki ustanowieniu kuratora zrealizowała jakiś własny interes prawny lub majątkowy .

Sąd Okręgowy ostatecznie skłonił się jednak do wykładni dokonanej przez Sąd Najwyższy na tle kuratora dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo (uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 28 marca 2014 r., III CZP 6/14, OSNC 2015, nr 1, poz. 5) i poparł pogląd, że w razie braku podstaw do pokrycia wynagrodzenia kuratora, jest ono pokrywane ze środków publicznych. Sąd drugiej instancji wskazał też na możliwość stosowania analogii do kosztów sądowych i wynagrodzenia biegłego, zatem koszty te ponosi Skarb Państwa, a jednostką organizacyjną jest sąd, który ustanowił kuratora spadku.

M.M.

*

III CZP 17/15

„Czy wpis uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., powoduje, że przewidziana w art. 479⁴³ k.p.c. rozszerzona skuteczność prawomocnego wyroku będącego podstawą tego wpisu stoi na przeszkodzie postępowaniu w przedmiocie kontroli postanowienia tej samej treści, zawartego w innym wzorcu umowy, stosowanym

przez przedsiębiorcę, przeciwko któremu został wydany ten wyrok, bądź przez innego przedsiębiorcę?”

(wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2015 r., BSA I-410-1/15)

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wskazał, że w orzecznictwie ujawniły się rozbieżności dotyczące podmiotowych i przedmiotowych granic przewidzianej w art. 479⁴³ k.p.c. rozszerzonej prawomocności materialnej wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolony. Zgodnie z tym przepisem, wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c. Skutek ten ma zastosowanie tylko do orzeczeń wydanych w ramach kontroli abstrakcyjnej, natomiast orzeczenia wydane w ramach kontroli incydentalnej są skuteczne tylko między stronami postępowania; rozszerzona skuteczność wyroków zapadłych w postępowaniu o uznaniu klauzuli umownej za niedozwoloną nie dotyczy również wyroku oddalającego powództwo.

Wpis do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone powoduje, że prawomocny wyrok sądu ochrony konsumentów i konkurencji ma rozszerzoną prawomocność materialną w znaczeniu podmiotowym. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego podkreślił, że zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie granice podmiotowe rozszerzonej skuteczności są interpretowane dwojako, w zależności od sposobu rozumienia zawartego w art. 479⁴³ k.p.c. sformułowania „skutek wobec osób trzecich”. Jest sporne, czy skutek prawomocnego wyroku wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., dotyczy wszystkich przedsiębiorców, którzy stosują takie postanowienie w swoich wzorcach (*erga omnes*), czy też odnosi się tylko do przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok stanowiący podstawę wpisu.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wskazał, że rozbieżności w orzecznictwie i doktrynie dotyczą także granic przedmiotowych rozszerzonej skuteczności przewidzianej w art. 479⁴³ k.p.c. Poglądy formułowane w kwestii granic przedmiotowych są przeważnie pochodną sta-

nowiska zajętego odnośnie do granic podmiotowych. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zwrócił jednocześnie uwagę, że pogląd skłaniający się ku wąskiemu rozumieniu rozszerzonej skuteczności, jako ograniczonej do pozwanego przedsiębiorcy i wszystkich podmiotów, które mają względem niego legitymację czynną, w zakresie tego wzorca, którego postanowienie zostało uznane za niedozwolone, jest dominujący w piśmiennictwie.

S.J.Z.

*

III CZP 18/15

„Czy współwłaściciel nieruchomości, który, będąc uprzednio właścicielem całej tej nieruchomości, przeniósł udział we współwłasności tejże nieruchomości wykonując swoje zobowiązanie wynikające z zwartej wcześniej umowy fiducjarnej – może żądać rozliczenia nakładów poniesionych przez siebie na tę nieruchomość w okresie poprzedzającym przeniesienie udziału we współwłasności na uprawnionego do żądania tegoż przeniesienia?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 20 stycznia 2015 r., III Ca 1205/14, S. Zieliński, W. Borten, G. Młynarska-Wróblewska)

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w orzecznictwie i literaturze panuje niekwestionowane stanowisko, iż roszczenie o zwrot wartości nakładów poniesionych przez jednego ze współwłaścicieli na rzecz wspólną przysługuje przeciwko osobom, które były współwłaścicielami w czasie dokonywania tych nakładów. Wnioskując *a contrario* można uznać, że roszczenie o zwrot nakładów nie przysługuje współwłaścicielowi, który w czasie dokonania nakładów był jedynym właścicielem rzeczy, która dopiero w okresie następującym po zakończeniu dokonywania nakładów stała się rzeczą wspólną.

W ocenie Sądu Okręgowego, możliwe są jednak takie sytuacje, gdy mimo że nakłady były poczynione w okresie, w którym rzecz nie była objęta współwłasnością kilku osób i stanowiła zasadniczo przedmiot włas-

ności jednej tylko osoby, nie można w sposób oczywisty wyłączyć istnienia po stronie właściciela dokonującego przedmiotowe nakłady prawa do rozliczenia tychże nakładów przez osoby, które dopiero w późniejszym okresie stały się współwłaścicielami rzeczy. Wątpliwości co do zasadności roszczenia o rozliczenie nakładów rodzą się przede wszystkim wtedy, gdy nakłady na rzecz zostały dokonane w czasie poprzedzającym objęcie jej współwłasnością kilku osób, jednakże w okresie, w którym właściciel dokonujący tych nakładów był związany z późniejszym współwłaścicielem węzłem obligacyjnym wynikającym z umowy powierniczego nabycia własności nieruchomości, czyli tzw. umowy fiducjarnej.

Zdaniem Sądu Okręgowego, szerszej analizy wymagają dwa poglądy. Pierwszy, bardziej rygorystyczny, według którego roszczenie o zwrot wartości nakładów poniesionych przez jednego ze współwłaścicieli na rzecz wspólną przysługuje wyłącznie przeciwko osobom, które były współwłaścicielami w czasie dokonywania tych nakładów, oraz drugi, zgodnie którym specyfika umowy powierniczego przeniesienia własności nieruchomości uzasadniałaby przyznanie właścicielowi zobowiązanemu z przedmiotowej umowy do przeniesienia własności rzeczy na rzecz powierzającego – w razie spełnienia przez niego określonych warunków – roszczenia o zwrot nakładów poczynionych na rzecz jeszcze przed przeniesieniem udziału w prawie własności tej rzeczy na rzecz powierzającego. W pierwszym przypadku szczególnego wyjaśnienia i analizy wymagałaby dodatkowo kwestia ustalenia daty, w której nastąpiło przeniesienie udziału w prawie własności rzeczy na rzecz fiducjariusza, w drugim natomiast zgłębienia wymaga sama istota umowy powierniczego przeniesienia własności.

S.J.Z.

*

III CZP 19/15

„Czy rodzic w ramach wykonywania władzy rodzicielskiej może skutecznie udzielić pełnomocnictwa do wyrażenia zgody na dokonanie zabiegu medycznego u jego małoletniego dziecka?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 5 grudnia 2014, III Ca 322/14, J. Rodzik, B. Gontarz, P. Bodio)

Sąd Okręgowy uznał, że kwestia stanowiąca przedmiot zagadnienia nie była dotychczas przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, natomiast w doktrynie pojawiały się w omawianym zakresie wypowiedzi niejako kwestionujące pogląd zawarty w zagadnieniu przedstawionym do rozstrzygnięcia. Wskazał, że kodeks rodzinny i opiekuńczy nie zawiera definicji legalnej władzy rodzicielskiej, jednakże co do zasady dominuje pogląd, iż obowiązek rodziców sprawowania pieczy nad osobą i majątkiem dziecka powinien być wykonywany osobiście przez rodziców (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 12 listopada 1952 r., C 1814/52, OSN 1953, nr 3, poz. 92). W doktrynie natomiast nie ma zgodności, czy ta zasada ma charakter bezwzględny.

Sąd drugiej instancji rozważył pogląd, że piecza nad osobą dziecka, której elementem jest troska o jego zdrowie i bezpieczeństwo, ma być sprawowana przez rodziców na zasadzie wyłączności, co oznacza, iż nikt ich w tym względzie nie może wyręczać. Faktyczny udział osób trzecich z woli rodziców dziecka w wykonywaniu władzy rodzicielskiej należy uznać za dopuszczalny w ściśle określonych sytuacjach, jeżeli nie prowadzi do stanu zagrożenia dobra dziecka. Nie jest natomiast dopuszczalne powierzenie innej osobie, w całości, wykonywania władzy rodzicielskiej, przy rezygnacji ze strony rodziców z jakiegokolwiek ingerencji; innej osobie można powierzyć tylko oznaczony zakres funkcji rodzicielskich. Rodzice muszą zachować dla siebie decyzje w sprawach podstawowych i ogólny nadzór, natomiast gdy jest to usprawiedliwione, mogą uciec się do pomocy osoby trzeciej, gdy chodzi o pieczę nad osobą dziecka i zarząd jego majątkiem.

Sąd Okręgowy wskazał również na możliwość udzielenia tzw. pełnomocnictwa zdrowotnego, które polega na tym, że pacjent, wykorzystując relację opartą na zaufaniu, powierza kompetencję do decydowania o przebiegu swojego leczenia osobie bliskiej. Dopuszczenie takiego rozwiązania ma sprzyjać jak najpełniejszej ochronie interesów niezdolnego pacjenta poprzez powierzenie zaufanej osobie zadania rozważenia poglądów pacjenta sprzed utraty przytomności, jego systemu wartości i przejawów woli oraz wskazań medycznych.

Jednakże zarówno przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, jak i ustawy o zawodzie lekarza i lekarza dentystry nie zawierają regulacji, która zakazywałaby wyrażenia zgody na wykonanie zabiegu medycz-

nego przez pełnomocnika. Wziąwszy pod uwagę charakter takiej czynności prawnej oraz zważywszy, że lekarz w czasie wykonywania zawodu dokonuje swoistej ingerencji w dobra gwarantowane konstytucyjnie, takie jak prawo do ochrony życia i zdrowia oraz prawo do samostanowienia, Sąd Okręgowy postulował, aby tę okoliczność poddać szczególnej rozwadze.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że obecna sytuacja społeczno-gospodarcza, w świetle nasilającej się migracji rodziców lub jednego z nich, sugeruje, iż wymagana jest weryfikacja dotychczasowej oceny tej kwestii. Wskazywałaby na potrzebę jej uregulowania i umożliwienia rodzicom, żyjącym niejednokrotnie w znacznym oddaleniu, współdecydowania o istotnych sprawach dziecka za pośrednictwem ustanowionego pełnomocnika.

Nie wyklucza to równocześnie działania rodziców w tak określonych ramach, w uzasadnionych przypadkach, na odległość, przez ustanowionego pełnomocnika, który miałby możliwość decydowania w sprawach dziecka wymagających natychmiastowej reakcji, takich jak właśnie zgoda na zabieg medyczny, gdyż brak szybkiej zgody mogłoby zaważyć na zdrowiu lub życiu dziecka.

Sąd Okręgowy skonstatował, że żaden przepis prawa nie zabrania wprost, by tego rodzaju oświadczenia były składane przez pełnomocnika.

M.M.

*

III CZP 21/15

„Czy dopuszczalna jest skarga kasacyjna w sprawie o wpis do rejestru zastawów?”

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2014 r., II CSK 231/14, H. Pietrzkowski, K. Tyczka-Rote, J. Grela)

Sąd Najwyższy po przeanalizowaniu orzecznictwa i poglądów doktryny uznał, że sądy prowadzą dwa rodzaje rejestrów – podmiotowe oraz przedmiotowe, przy czym rejestr zastawów należy do grupy rejestrów przedmiotowych.

Przepis art. 519¹ § 3 k.p.c. dotyczy rejestrów podmiotowych, a zatem dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawie o wpis zastawu do rejestru zastawów, nie może być analizowana w kontekście jego treści. W związku z tym zasadniczy problem wymagający rozstrzygnięcia sprowadza się do wyjaśnienia, czy podstawę do wniesienia skargi kasacyjnej w sprawie o wpis zastawu do rejestru zastawów daje art. 519¹ § 1 k.p.c.

Sąd Najwyższy, kierując się stanowiskiem zajęтым m.in. w postanowieniu z dnia 9 lipca 2007 r., II CSK 250/07 (niepubl.), przyjął, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w tego rodzaju sprawach, ponieważ ustawodawca nie zdecydował się na umieszczenie w katalogu spraw, wymienionych w znowelizowanym art. 519¹ § 1 k.p.c., sprawy o wpis zastawu do rejestru zastawów. Zdaniem Sądu Najwyższego, wyłania się kwestia, czy tego rodzaju sprawa może być zakwalifikowana jako sprawa z zakresu prawa rzeczowego, co z kolei, dawałoby możliwość wniesienia skargi kasacyjnej. W literaturze wyrażono pogląd, że wpis zastawu rejestrowego jest wpisem ograniczonego prawa rzeczowego. Wskazano również, że w sprawach o wpis do rejestru zastawów, jako sprawach z zakresu prawa rzeczowego, skarga kasacyjna przysługuje na zasadach ogólnych.

Sąd Najwyższy zaznaczył, że trudno wskazać racje usprawiedliwiające wyłączenie dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawach dotyczących wpisów do rejestru zastawów. W szczególności charakter i waga tych spraw nie dają podstaw do odmiennego traktowania ich niż spraw o wpis do księgi wieczystej, będącej również swoistym rejestrem praw rzeczowych.

M.M.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Ustanowienia hipoteki nie musi poprzedzać zobowiązanie właściciela nieruchomości wobec wierzyciela hipotecznego do ustanowienia hipoteki.

(wyrok z dnia 3 października 2007 r., IV CSK 193/07, H. Pietrkowski, K. Tyczka-Rote, K. Zawada, OSNC-ZD 2008, nr C, poz. 78; Rej. 2008, nr 10, s. 199)

Glosa

Magdaleny Rzewuskiej, Studia Prawnoustrojowe 2012, nr 17, s. 107

Glosa ma charakter aprobujący.

Jak wskazała autorka, Sąd Najwyższy powołał się w szczególności na art. 245 § 1 k.c., stanowiący, że z reguły do ustanowienia ograniczonego prawa rzeczowego stosuje się odpowiednio przepisy o przeniesieniu własności. Zaznaczyła, że przewidziano w tym zakresie wyjątek dotyczący obligatoryjnego użycia formy aktu notarialnego wyłącznie do oświadczenia właściciela o ustanowieniu hipoteki, a odstąpienia od tej zasady dotyczą również możliwości zobowiązania się do ustanowienia hipoteki.

Autorka zwróciła uwagę, że pozostaje sporne, czy istnieje możliwość zaliczenia umowy o ustanowienie hipoteki do czynności o podwójnym skutku zobowiązująco- rozporządzającym. Wskazała, że Sąd Najwyższy w głosowanym orzeczeniu odwołał się w szczególności do hipoteki umownej

i kierując się doświadczeniem stwierdził, iż zasadą jest zawieranie umów o ustanowienie hipoteki bez uprzedniego zobowiązania właściciela nieruchomości do obciążenia nią jego określonego prawa majątkowego.

Glosatorka jako zasadne oceniła odwołanie się do innych rodzajów opisywanego akcesoryjnego prawa rzeczowego ze względu na to, że teza glosowanego orzeczenia nie została skonkretyzowana do wybranego kształtu hipoteki. Podkreśliła, że na trafność glosowanego wyroku wskazuje również możliwość poprzedzenia ustanowienia hipoteki umową przedwstępną. Zaznaczyła, że za wyraz aprobaty tego orzeczenia można uznać stwierdzenie, iż „dla wierzyciela hipotecznego nie mają większego znaczenia zmiany we własności obciążonej nieruchomości, gdyż każdy kolejny właściciel staje się wierzycielem hipotecznym”. Jednocześnie oceniła, że na rzecz stanowiska wyrażonego w glosowanym wyroku przemawia także konstrukcja prawna hipoteki ustawowej łącznej. Podkreśliła, że także kolejny rodzaj hipoteki zdaje się przekonywać o prawidłowości zapatrywania Sądu Najwyższego.

Z tych powodów pełni podzieliła stanowisko zajęte przez Sąd Najwyższy w glosowanym wyroku.

J.S.

*

Artykuł 753 § 2 w związku z art. 713 k.c. nie ma zastosowania do rozliczenia nakładów na rzecz użyczoną, poczynionych przez biorącego do używania za zgodą użyczającego.

(uchwała z dnia 20 stycznia 2010 r., III CZP 125/09, S. Dąbrowski, G. Misiurek, W. Katner, OSNC 2010, nr 7-8, poz. 108; BSN 2010, nr 1, s. 12; Rej. 2010, nr 4, s. 172; Rej. 2010, nr 9, s. 154; Wspólnota 2010, nr 7, s. 44)

Glosa

Ewy Lewandowskiej, Studia Prawnoustrojowe 2012, nr 17, s. 119

Glosa ma charakter krytyczny.

W ocenie autorki, teza uchwały nie odpowiada regulacjom zawartym w kodeksie cywilnym. Analizując rozważania Sądu przedstawiającego

zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia, glosatorska wskazała, że ustawodawca nie uzależnił stosowania art. 713 k.c. od zgody lub jej braku, przez co „niejako nie pozostawił wyboru co do odpowiedniego stosowania przepisów o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia”.

Argumentacja przedstawiona w glosie zmierza do wykazania, że sprawa została przedstawiona przedwcześnie, ponieważ – zdaniem komentatorki – na podstawie zebranego materiału Sąd Najwyższy nie dysponował wystarczającymi przesłankami, by dokonać oceny podstawy prawnej roszczenia oraz stosunku prawnego, dlatego powinien odmówić podjęcia uchwały i wskazać, że sprawa wymaga pogłębienia ustaleń.

Głosę aprobującą sporządził P. Drapała (PiP 2012, nr 2, s. 121). Uchwałę omówił również Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2010, nr 3, s. 233).

B.W.

*

Kalkulacja podwyżki czynszu powinna zawierać wskazanie sposobu obliczenia tego z jego składników, który stanowi podstawę wypowiedzenia dotychczasowej wysokości czynszu (art. 8a ust. 4 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.).

(uchwała z dnia 5 lutego 2010 r., III CZP 130/09, M. Sychowicz, J. Górowski, M. Kocon, OSNC 2010, nr 7-8, s. 109; BSN 2010, nr 2, s. 8; Rej. 2010, nr 4, s. 173; Rej. 2010, nr 9, s. 154)

Glosa

Pauliny Długokęckiej, Studia Prawnoustrojowe 2012, nr 17, s. 101

Glosa ma co do zasady charakter aprobujący.

Autorka wskazała, że głosowana uchwała dotyka zagadnienia związanego z podwyżką czynszu będącego zwłaszcza przedmiotem rozważań Trybunału Konstytucyjnego i nie ulega wątpliwości, iż ma doniosłe znaczenie dla gospodarki mieszkaniowej ze względu na konieczność wyważenia interesów właścicieli i lokatorów.

Glosatorka zauważyła, że uchwała jest co do zasady trafna, w szczególności, jeśli chodzi o konieczność wykazania w kalkulacji sposobu obliczenia składnika wpływającego na wysokość czynszu. Stwierdziła jednak, że uzasadnienie jest zbyt lakoniczne, wymaga zatem głębszej analizy.

Autorka pozytywnie oceniła i zaaprobowała rozważania dotyczące pojęcia „kalkulacja”, jednocześnie wskazując na konieczność odniesienia się do wykładni systemowej i funkcjonalnej. Odwołała się do orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego, kładąc nacisk na znaczenie wyroku z dnia 17 maja 2006 r., K 33/05 (Dz.U. Nr 86, poz. 602). Zwróciła uwagę na aspekty kalkulacji czynszu, oceniając jako zasadne, aby kalkulacja czynszu obejmowała te składniki, które przyczyniły się do jego podwyżki.

Autorka zauważyła, że ujawnienie tego rodzaju wyliczeń przyczyni się do realizacji ochrony praw lokatora, zaznaczając, iż przede wszystkim zysk jest podstawowym czynnikiem powodującym podwyższenie czynszu. Jako całkowicie niezrozumiałą oceniła natomiast konieczność wykazywania innych przyczyn podwyżki czynszu.

Glosatorka zaznaczyła również, że zasadność podwyższenia czynszu należy rozpatrywać także przez pryzmat konstytucyjnych zasad chroniących lokatora i właściciela, mając na względzie treść prawa własności i nie dopuszczając dominacji którejkolwiek strony. Z tego względu podkreśliła, że kalkulacja podwyżki czynszu powinna zawierać wskazanie sposobu obliczenia składnika mającego wpływ na wysokość czynszu, jednakże składnikiem tym powinien być wyłącznie zysk.

J.S.

*

Na podstawie art. 691 § 1 k.c. nie można wstąpić w stosunek najmu lokalu socjalnego, o którym mowa w ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (jedn. tekst: Dz.U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.)

(uchwała z dnia 23 września 2010 r., III CZP 51/10, J. Gudowski, D. Dończyk, W. Katner, OSNC 2011, nr 3, poz. 25; BSN 2010, nr 9, s. 7; Wspólnota 2010, nr 42, s. 25; NPN 2010, nr 3, s. 135)

Glosa

Pawła Księżaka, Studia Prawno-Ekonomiczne 2014, t. 92, s. 185

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor glosy w pełni podzielił zajęte w uchwale stanowisko Sądu Najwyższego. Zaaprobował także, co do zasady, argumentację przedstawioną w uzasadnieniu.

Według Sądu Najwyższego, art. 691 § 1 k.c. nie ma zastosowania do lokali socjalnych, gdyż pojęcie lokalu mieszkalnego określone przepisami ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego nie obejmuje lokalu socjalnego. Celem art. 691 k.c., jak wskazał Sąd Najwyższy, jest umożliwienie dalszego najmowania pełnowartościowego mieszkania przez osoby bliskie zmarłego lokatora, które w mieszkaniu stałe zamieszkiwały aż do jego śmierci. Najem lokalu socjalnego wiąże się natomiast ze szczególnym tytułem osoby fizycznej, której dotyczą przesłanki tego najmu i z zaspokojeniem jej minimalnych potrzeb mieszkaniowych przez wspólnotę samorządową przez konieczny okres, a nie na stałe. Sąd Najwyższy podkreślił, że prawo najmu lokalu socjalnego jest prawem o charakterze osobistym, przysługującym danej osobie lub osobom ze względu na ich sytuację majątkową, sprawiającą, że nie mają mieszkania i nie mogą zaspokoić potrzeb mieszkaniowych własnym staraniem. Ponadto, ze względu na konieczność zachowania substratu mieszkaniowego zasobu gminy, za prezentowanym stanowiskiem przemawia interes publiczny.

Przedstawivszy główne argumenty Sądu Najwyższego, autor glosy wskazał, że niewątpliwie trafna teza uchwały wymaga jednak „dodatkowego wzmocnienia”. Zdaniem komentatora, wykładni art. 691 k.c. należy dokonywać w świetle norm prawa spadkowego, w ścisłym powiązaniu z art. 922 k.c. Taka perspektywa analizy pozwala wykazać zasadniczą różnicę pomiędzy najmem w ogólności a najmem lokalu socjalnego. Artykuł 691 k.c., przewidujący odstępstwo od zasady dziedziczości praw i obowiązków wynikających ze stosunku najmu, nie może – w ocenie komentatora – odnosić się do prawa najmu lokalu socjalnego ze swej natury niepodlegającego dziedziczeniu. Prawo najmu lokalu socjalnego, na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy, ma charakter osobisty, jest ściśle

powiązane z osobą spadkodawcy, z tego względu nie wchodzi w skład spadku i nie podlega następstwu szczególnemu.

Podsumowując, autor stwierdził, że prawo najmu lokalu socjalnego ściśle powiązane z osobą najemcy wygasa z chwilą jego śmierci i nie przechodzi na osoby wskazane w art. 691 § 1 k.c.

Głosę krytyczną opracował M. Warciński (Pal. 2012, nr 7-8, s. 148), natomiast aprobującą W. Robaczyński (Studia Prawno-Ekonomiczne 2012, t. 86, s. 213).

K.P.

*

W razie nabycia wadliwej rzeczy oznaczonej co do tożsamości kupujący może wykonać uprawnienia z tytułu rękojmi albo uchylić się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu.

(uchwała z dnia 26 stycznia 2012 r., III CZP 90/11, J. Gudowski, J. Frąckowiak, I. Koper, OSNC 2012, nr 7-8, poz. 85; BSN 2012, nr 1, s. 8; Rej. 2012, nr 2, s. 176; Rej. 2012, nr 9, s. 180)

Glosa

Ariela Muchy, Przegląd Prawniczy Europejskiego Stowarzyszenia Studentów Prawa ELSA Poland 2013, nr 1, s. 143

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor stwierdził, że Sąd Najwyższy zbyt szeroko ujął zasadę prymatu zbiegu uprawnień. Podniósł, że stanowisko Sądu Najwyższego nie wpłynie na polepszenie sytuacji prawnej osób fizycznych, gdyż zbieg wskazanych norm będzie jedynie możliwy, gdy – przykładowo – jednostka utraci uprawnienie do powoływania się na ochronę z tytułu rękojmi. Może to powodować jednocześnie wzrost kosztów ponoszonych przez społeczeństwo wobec dochodzenia roszczeń z tytułu rękojmi.

Głosę aprobującą opracował M. Gutowski (MoP 2013, nr 2, s. 104), natomiast częściowo krytyczną G. Wołak (Edukacja Prawnicza 2013,

nr 1, s. 26). Omówili ją także: M. Grochowski w opracowaniu „Zbieg norm w zakresie rękojmi za wady rzeczy sprzedanej” (MoP 2012, nr 19, s. 1048) oraz – w przeglądach orzecznictwa – Z. Strus (Pal. 2012, nr 5-6, s. 195) i M. Stanik (Forum Prawnicze 2012, nr 3, s. 100).

J.B.

*

Art. 58 § 3 k.c. ogranicza sankcję nieważności czynności prawnej tylko do niektórych jej postanowień, jeżeli z okoliczności wynika, że bez dotkniętych nieważnością postanowień strony i tak dokonałyby tej czynności w pozostałym zakresie.

(postanowienie z 19 kwietnia 2012 r., IV CSK 449/11, G. Misiurek, A. Kozłowska, Z. Kwaśniewski, niepubl.)

Glosa

Marcina Drewka, Monitor Prawniczy 2015, nr 1, s. 42

Glosator uznał komentowane orzeczenie Sądu Najwyższego za zasługujące na uwagę, ponieważ dotyczy dopuszczalności i sposobu zastosowania art. 58 § 3 k.c. do majątkowej umowy małżeńskiej, gdy zamiarem stron było zawarcie umowy w celu obejścia niedogodnych dla nich przepisów prawa polskiego, w szczególności wymagających specjalnego trybu nabywania nieruchomości przez cudzoziemców oraz chęć uniknięcia odpowiedzialności względem Skarbu Państwa.

W ocenie autora, choć intercyza należy do szczególnych czynności prawnych, to co do zasady nie zachodzą przesłanki uzasadniające zakaz ograniczenia sankcji nieważności do jej części. Przepis art. 47 k.r.o. nie zawiera regulacji wyłączonej możliwość ograniczenia sankcji nieważności bezwzględnej jedynie do części małżeńskiej umowy majątkowej. W zakresie analizowanej kwestii nie ma także przepisów szczególnych, więc korzystanie z art. 58 § 3 k.c. jest dopuszczalne.

W stanie faktycznym glosowanego orzeczenia konstrukcja nieważności części czynności prawnej do intercyzy ma zastosowanie wprost. Z jednej strony, art. 47 § 1 k.r.o. nie przewiduje samodzielnie sankcji, jaka

grozi za naruszenie jego bezwzględnie wiążących norm, wobec czego skutki prawne należy określić na podstawie art. 58 k.c., a z drugiej strony, art. 58 § 1 k.c. stanowi podstawę do stwierdzenia nieważności czynności prawnej sprzecznej z ustawą, przy czym sprzeczność ta może dotyczyć także przepisów innych ustaw. Sankcja nieważności wynika z art. 58 § 1 k.c., w związku z naruszeniem art. 47 § 1 k.r.o. Zastosowanie art. 58 § 3 k.c. nie musi więc nastąpić w drodze analogii, gdyż nieważność bezwzględna nie wynika z innych przepisów niż art. 58 § 1 i 2 k.c. Zdaniem autora, ten sposób zastosowania nie prowadzi do naruszenia zasad prawa rodzinnego.

R.N.

*

Dokument poświadczający wykreślenie – na skutek przeprowadzenia postępowania upadłościowego – z Krajowego Rejestru Sądowego dłużnika osobistego (spółki akcyjnej), wobec którego wierzytelności zostały zabezpieczone hipotekami na nieruchomości osoby trzeciej, nie stanowi podstawy uzasadniającej wykreślenie hipotek.

(postanowienie z dnia 10 maja 2012 r., IV CSK 369/11, I. Gromska-Szuster, D. Dończyk, Z. Kwaśniewski, OSP 2015, nr 1, poz. 3; M.Pr. Bank. 2013, nr 10, s. 5)

Glosa

Kamila Zaradkiewicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2015, nr 1, poz. 3

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator omówił problematykę akcesoryjności praw zastawnych. Przypomniał, że nieistnienie aktualnej wierzytelności, choćby przedawnionej, wyłącza możliwość skutecznego wykonania ograniczonego prawa rzeczowego z przedmiotu obciążonego. Wskazał następnie na kontrowersje wokół losów praw i obowiązków osoby prawnej

po wykreśleniu. Odmiennie niż Sąd Najwyższy w komentowanym orzeczeniu, autor glosy opowiedział się za konstytutywnym charakterem wykreślenia. Poddał również krytyce przyjęcie konstrukcji zobowiązania bez podmiotu zobowiązanego. Stwierdził, że przy braku dłużnika nie może istnieć stosunek zobowiązaniowy. Zajął stanowisko, że odpadnięcie jednej ze stron stosunku obligacyjnego w braku sukcesji oznacza wygaśnięcie tego stosunku wobec nieistnienia osoby uprawnionej albo zobowiązanej, a w konsekwencji – wygaśnięcie zabezpieczenia. Dodał, że nawet dzieląc koncepcję Sądu Najwyższego zakładającą istnienie wykreślonej z rejestru osoby prawnej, nie można przeciwko takiej osobie skutecznie dochodzić świadczenia. Właściciel nieruchomości obciążonej może natomiast podnieść zarzut „uśpienia” wiarygodności zabezpieczonej ze skutkiem względem jego stosunku z wierzycielem hipotecznym, co skutkowałoby niemożnością zaspokojenia z obciążonej nieruchomości.

M.P.

*

Podział nieruchomości w postępowaniu o podział majątku wspólnego następuje w celu realizacji roszczeń do części nieruchomości wynikających z art. 46 k.r.o w zw. z art. 1035 i 211 k.c.; jest to zatem podział, który może nastąpić z pominięciem przesłanki ustalonej w art. 93 ust. 2a ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz z pominięciem ustaleń planu miejscowego, a w przypadku braku planu – niezależnie od decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

(postanowienie z dnia 20 września 2012 r., IV CSK 10/12, M. Wysocka, M. Romańska, M. Kocon, niepubl.)

Glosa

Adama Borowicza, Monitor Prawniczy 2015, nr 2, s. 94

Glosator wskazał, że nie zasługuje na aprobatę pogląd Sądu Najwyższego, iż w postępowaniu sądowym o podział majątku wspólnego,

jak również o dział spadku lub zniesienie współwłasności nieruchomości, może nastąpić fizyczny podział nieruchomości z pominięciem ustaleń wynikających z planu miejscowego. W ocenie autora, zaakceptowanie rozumowania Sąd Najwyższego oznaczałoby w istocie, że określone w art. 93 ust. 2a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 518 ze zm. – dalej: „u.g.n.”) ograniczenie dopuszczalności podziału nieruchomości rolnych i leśnych, jak również wymóg zgodności podziału każdej innej nieruchomości z wymaganiami planu miejscowego, nie miałyby zastosowania w żadnym z tych przypadków, w których podział nieruchomości jest związany ze zniesieniem współwłasności, działem spadku lub podziałem majątku wspólnego w tym także dokonywanym w trybie umownym.

Pogląd taki czyniłby całkowicie zbędnym przepis art. 95 pkt 1 u.g.n., który określa szczególny przypadek, w którym zniesienie współwłasności nieruchomości polegające na podziale fizycznym nieruchomości może nastąpić, pomimo braku zgodności z planem miejscowym. Jest to dopuszczalne, gdy zniesienie współwłasności dotyczy nieruchomości zabudowanej co najmniej dwoma budynkami, wzniesionymi na podstawie pozwolenia na budowę. Skoro zniesienie współwłasności przez podział fizyczny nieruchomości zawsze byłoby dokonywane niezależnie od ustaleń planu miejscowego, to wprowadzenie w art. 95 pkt 1 u.g.n. dodatkowego wyjątku od wymogu zgodności podziału nieruchomości z planem miejscowym, dotyczącego tylko niektórych przypadków zniesienia współwłasności przez fizyczny podział nieruchomości, byłoby całkowicie zbędne.

Zdaniem glosatora, przedstawiony przez Sąd Najwyższy kierunek wykładni stawia także pod znakiem zapytania celowość regulacji zawartej w art. 96 ust. 2 zdanie drugie u.g.n., przewidującej zwracanie się przez sąd do wójta, burmistrza lub prezydenta miasta o wydanie opinii o zgodności podziału nieruchomości z planem miejscowym, jeżeli podział nieruchomości jest uzależniony od ustaleń planu miejscowego. Skoro bowiem na gruncie obecnie istniejącego stanu prawnego sąd powszechny orzeka o podziale nieruchomości wyłącznie w postępowaniu o zniesienie współwłasności, dział spadku lub podział majątku wspólnego małżonków, to przywołany przepis nigdy nie znalazłby zastosowania, gdyby

tego rodzaju podział nieruchomości zawsze miałyby się dokonywać niezależnie od ustaleń planu miejscowego.

Komentator podkreślił również, że art. 211 k.c. w sposób wyraźny uzależnia dopuszczalność zniesienia współwłasności nieruchomości przez fizyczny podział od zgodności takiego podziału z przepisami ustawowymi. Wymaganie to niewątpliwie dotyczy w szczególności zgodności z przepisami ustawy o gospodarce nieruchomościami. Nie budzi żadnych wątpliwości w praktyce orzecniczej sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, że niedopuszczalne byłoby dokonanie podziału fizycznego nieruchomości skutkującego powstaniem działek gruntu pozbawionych dostępu do drogi publicznej lub podziałem budynku dokonany inaczej niż wzdłuż pionowych płaszczyzn tworzonych przez ściany usytuowane na całej wysokości budynku. Trudne do racjonalnego uzasadnienia byłoby stosowanie tych wymogów, wynikających z odpowiednich przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami w sądowym postępowaniu dotyczącym zniesienia współwłasności nieruchomości, z jednoczesnym całkowitym pominięciem innych wymogów wynikających z przepisów tej samej ustawy, tj. wymogu dokonywania podziału nieruchomości rolnych i leśnych z uwzględnieniem treści art. 93 ust. 2a u.g.n. oraz obowiązku dokonywania podziału nieruchomości zgodnie z ustaleniami planu miejscowego.

R.N.

*

Do umowy darowizny nieruchomości stanowiącej własność powiatu, zawartej bez wymaganej do jej ważności zgody rady powiatu (art. 13 ust. 2a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, jedn. tekst: Dz.U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.), ma zastosowanie art. 103 k.c.

(uchwała z dnia 6 grudnia 2012 r., III CZP 76/12, H. Wrzeszcz, T. Bielska-Sobkowicz, G. Misiurek, OSNC 2013, nr 6, poz. 72; BSN 2012, nr 12, s. 7; OSP 2013, nr 12, poz. 121; Prok. i Pr. 2013, nr 9, poz. 39; Rej. 2013, nr 3, s. 193)

Glosa

Zbigniewa Kuniewicza i Krzysztofa Kubasika, Przegląd Sądowy 2015, nr 1, s. 135

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorzy zwrócili uwagę, że w omawianej uchwale został rozstrzygnięty problem doniosłości prawnej uchwały rady powiatu wyrażającej zgodę na zbycie nieruchomości. Wskazali, że zagadnienie konsekwencji prawnych zawarcia umowy przez organ wykonawczy osoby prawnej bez wymaganej ustawą zgody organu uchwałodawczego znalazło normatywne rozwiązanie w art. 17 k.s.h., odnoszącym się do spółek kapitałowych. Przychylili się do stanowiska, zgodnie z którym, wzorując się na konstrukcji prawnej wadliwości czynności prawnej dokonanej bez uchwały wspólników spółki kapitałowej, judykatura stara się rozciągnąć to rozwiązanie także na pozostałe typy osób prawnych.

Glosatorzy podkreślili, że dodatkowym wsparciem poglądu wyrażonego w glosowanej uchwale są przepisy ustawy z 8 sierpnia 1996 r. o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa (jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1224). Zgodnie z art. 17a ust. 1 tej ustawy, organy administracji publicznej oraz inne podmioty uprawnione do reprezentowania Skarbu Państwa reprezentują Skarb Państwa zgodnie z ich właściwością i w zakresie określonym w przepisach odrębnych, natomiast wedle ust. 2 do czynności prawnych dokonanych z naruszeniem przepisów o właściwości i zakresie reprezentacji Skarbu Państwa stosuje się odpowiednio art. 103 § 1 i 2 k.c. Autorzy za trafne uznali odniesienie tego rozwiązania także do jednostek samorządowych. Skonstatowali, że gdy nie ma uregulowań szczególnych odnoszących się do określonych typów osób prawnych, bezzasadne byłoby twierdzenie, iż działanie nieumocowanych organów jednych osób prawnych dotknięte jest sankcją bezwzględnej nieważności, natomiast innych osób prawnych – sankcją bezskuteczności zawieszonej.

Komentowaną uchwałę glosami opatrzyli również: M. Tenenbaum-Kulig (OSP 2013, poz. 12, s. 895) oraz W. Iwański (Rej. 2014, nr 4, s. 91).

E.S.

Odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa oparta jest na konstrukcji przystąpienia do długu, co oznacza, iż odpowiada on solidarnie ze zbywcą za długi związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa. Odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa jest więc następstwem pochodnym pod tytułem szczególnym. Po stronie nabywcy nie powstaje nowy dług wobec wierzyciela zbywcy przedsiębiorstwa, czy też jedynie odpowiedzialność za cudzy dług (zbywcy przedsiębiorstwa). Charakter długu obciążającego nabywcę przedsiębiorstwa nie ulega więc zmianie.

(postanowienie z dnia 13 grudnia 2012 r., V CZ 61/12, M. Kocon, D. Dończyk, B. Ustjanicz, niepubl.)

Komentarz

Dominika Kokoszki, „Odpowiedzialność nabywcy przedsiębiorstwa (gospodarstwa rolnego). Rozważania na tle postanowienia Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2012 r., V CZ 61/12”, *Przegląd Sądowy* 2015, nr 2, s. 94

Autor nie zgodził się z poglądem Sądu Najwyższego, że zobowiązanie obciążające tylko zbywcę *ex lege* rozszerza się na nabywcę przedsiębiorstwa. Stwierdził, że niezależnie od braku podstaw do zaproponowanego przez Sąd Najwyższy „rozszerzenia zobowiązania”, nie można przyjąć, iż nabywca przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego odpowiada za zobowiązania zbywcy jak za zobowiązania własne. Skonstatował, że pogląd o rozszerzaniu się *ex lege* zobowiązań zbywcy na nabywcę oraz pogląd o odpowiedzialności nabywcy jako następstwie pochodnym pod tytułem szczególnym nie mają uzasadnienia ani normatywnego, ani teleologicznego. Autor wskazał, że oba zapatrywania nie przełamują uznanej zasady prawa cywilnego, lecz ponadto wypaczają sens instytucji ustawowego przystąpienia do długu. Podniósł, że z art. 55⁴ k.c. wynika jedynie, iż nabywca przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego ponosi odpowiedzialność z tytułu cudzego zobowiązania – zbywcy jednostki gospodarczej, przy czym statuowana ustawą solidarność utrzymuje się jedynie w relacji dwupodmiotowej (zbywca – nabywca), nie obejmując swym zakresem

odpowiedzialności kolejnych nabywców przedsiębiorstwa lub gospodarstwa rolnego.

E.S.

*

1. Istotna zmiana stosunków w rozumieniu art. 632 § 2 k.c. dotyczy wyłącznie zdarzenia zewnętrznego, niezależnego od stron, którego nie były w stanie dokładnie przewidzieć w dacie zawarcia umowy. Wykonanie przez wykonawcę robót dodatkowych, których potrzeba wynikała na skutek wad dokumentacji projektowej nie stanowi zmiany stosunków, o której mowa w art. 632 § 2 k.c.

2. Artykuł 632 § 2 k.c. nie ma zastosowania w stosunku do robót dodatkowych nieobjętych zakresem umowy o roboty budowlane; w tej części stron nie łączy stosunek umowny z uwzględnionym wynagrodzeniem ryczałtowym, który ma być modyfikowany przez sąd na podstawie art. 632 § 2 k.c. przez podwyższenie ryczału.

(wyrok z dnia 21 lutego 2013 r., IV CSK 354/12, K. Strzelczyk, K. Tyczka-Rote, M. Koba, Izba Cywilna 2014, nr 10, s. 49)

Glosa

Rafała Szostaka, Prawo Zamówień Publicznych 2014, nr 3, s. 113

Glosa ma charakter aprobujący.

Glosator zwrócił uwagę, że wprawdzie komentowany wyrok zapadł na tle art. 144 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (dalej: „ustawa”) w brzmieniu sprzed jego nowelizacji w 2009 r., to jednak zachowuje w pełni aktualność także na gruncie obecnie obowiązującego art. 144 ust. 1. Autor zgodził się z poglądem Sądu Najwyższego, że istotna zmiana stosunków w rozumieniu art. 632 § 2 k.c. dotyczy wyłącznie zdarzenia zewnętrznego, niezależnego od stron, którego nie były one w stanie przewidzieć w dniu zawarcia umowy. Wskazał, że chodzi tu zwłaszcza o zaskakujące zmiany na rynku, wywołane gwałtownym wzrostem popytu, szybko postępującą inflacją, załamaniem wzrostu gospodarczego *etc.*

Odnosząc się do poruszonej w głosowanym wyroku problematyki rozliczenia za tzw. roboty zamienne, objęte ryczałtowym wynagrodzeniem umownym, uznał, że tego rodzaju roboty wymagają – jak trafnie zauważył Sąd Najwyższy – zamówienia dodatkowego, udzielonego z wolnej ręki w warunkach określonych w art. 67 ust. 1 pkt 5 ustawy albo w innym trybie, według okoliczności indywidualnego przypadku. Sama umowa dodatkowa musi być zawarta w formie pisemnej pod rygorem nieważności (art. 139 ust. 2 ustawy). W konsekwencji, roboty dodatkowe wykonane z pominięciem wskazanych wymagań trzeba kwalifikować – jak w sprawie, w której zapadł głosowany wyrok – jako roboty zrealizowane bezumownie, płatne na podstawie przepisów o rozliczeniu nienależnego świadczenia (art. 410 w związku z art. 405 k.c.). Przepis art. 632 § 2 k.c. w ogóle ich zatem nie obejmuje.

Wartość pieniężna nienależnego świadczenia niepieniężnego, którego nie da się zwrócić *in natura* (wbudowanego obiektu) na ogół różni się od wysokości wynagrodzenia ustalonego według nieważnej umowy (upadek podstawy prawnej następuje *ex tunc*). Glosator wskazał, że w imię zasady, iż korzyści bezpodstawnie wzbogaconego nie można szacować wyżej niż realna wartość zubożenia drugiej strony (wykonawcy), roszczenie wyrównawcze wykonawcy nie obejmuje utraconego zysku transakcyjnego ani kwoty cenotwórczego podatku od towarów i usług, jeżeli nie podlega on odprowadzeniu z tytułu nieważnej transakcji.

Głosę aprobującą opracowała także M. Sieradzka (Lex nr 1311808).

O.M.P.

*

1. Przepis art. 713 kodeksu cywilnego Napoleona może stanowić samodzielną podstawę dokonania wpisu w księdze wieczystej prawa własności nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa.

2. Powołanie się przez Skarb Państwa na prawo własności nieruchomości wynikające z art. 713 kodeksu cywilnego Napoleona we wniosku, do którego nie dołączono żadnych dokumentów wykazujących to prawo, stanowi wystarczającą podstawę do zarządzenia

przez sąd obwieszczenia publicznego (§ 24 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 września 2001 r. w sprawie prowadzenia ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów, Dz.U. Nr 102, poz. 1122 ze zm.).

(uchwała z dnia 27 czerwca 2013 r., III CZP 29/13, A. Owczarek, K. Pietrzykowski, A. Piotrowska, OSNC 2014, nr 1, poz. 5; OSP 2014, nr 7-8, poz. 76; BSN 2013, nr 6, s. 4; MoP 2013, nr 14, s. 731; Rej. 2013, nr 7, s. 176; Rej. 2013, nr 8, s. 185; NPN 2013, nr 3, s. 129; Rej. 2014, nr 1, s. 171)

Glosa

Andrzeja Jana Szeredy, Rejent 2014, nr 10, s. 98

Glosa jest częściowo krytyczna.

Z aprobatą autora, zaznaczającego jednak, że ma ona charakter umiarkowany, spotkał się pogląd Sądu Najwyższego o możliwości dokonywania wpisów w księgach wieczystych na podstawie art. 713 kodeksu cywilnego Napoleona. Zdecydowanie krytycznie ocenił natomiast zaproponowany w uchwale sposób postępowania z wnioskami o wpis składanymi przez Skarb Państwa.

Zdaniem glosatora, dopuszczenie możliwości oparcia wpisu w księdze wieczystej na art. 713 kodeksu cywilnego Napoleona jest poglądem odważnym, równocześnie jednak uzasadnionym pragmatycznie, pozwala on bowiem na uniknięcie występowania nieruchomości pozbawionych właściciela. Autor zauważył jednak, że skuteczne powołanie się przez Skarb Państwa na nabycie prawa własności na podstawie tego przepisu wymaga wykazania podstawy zawartego w nim domniemania, co w praktyce oznacza dowiedzenie, że najpóźniej dnia 31 grudnia 1946 r. nieruchomość była niczyja. Fakt ten może być następnie weryfikowany przez sąd wieczystoksięgowy, wyłącznie jednak na podstawie dokumentów dopuszczalnych jako środki dowodowe w tym postępowaniu.

Zdaniem autora, z perspektywy przesłanek nabycia własności na podstawie art. 713 kodeksu cywilnego Napoleona nie wystarczy natomiast samo twierdzenie wnioskodawcy i dokonanie publicznego obwieszczenia

na podstawie § 24 rozporządzenia z dnia 17 września 2001 r. Autor nie zaaprobował także założenia, że wymieniony przepis rozporządzenia może wyłączać ogólne ograniczenie kognicji sądu wieczystoksięgowego, o którym mowa w art. 626° § 2 k.p.c. Podzielił sformułowaną już wcześniej w literaturze krytykę tego stanowiska, wskazując na jego sprzeczność z intencją ustawodawcy, który w 2001 r. uchylił w ustawie o księgach wieczystych i hipotece odrębną regulację zakładania ksiąg wieczystych (wiążącą się w naturalny sposób z § 24 rozporządzenia z dnia 17 września 2001 r.).

Glosator zwrócił także uwagę na zastrzeżenia, jakie budzi w tym wypadku dopuszczalność modyfikowania wykładni kodeksu postępowania cywilnego za pomocą przepisu wykonawczego wydanego do ustawy o księgach wieczystych i hipotece. Pogląd dopuszczający szerszą kognicję sądu wieczystoksięgowego niż wynikająca z art. 626° § 2 k.p.c., podważałby zarazem, zdaniem autora, podstawowe zasady postępowania wieczystoksięgowego, godząc w zaufanie do ksiąg wieczystych, przede wszystkim zaś do systemu domniemań związanych z wpisem. Autor stwierdził także, że pogląd Sądu Najwyższego faworyzuje Skarb Państwa, stojąc tym samym w sprzeczności z zasadą równości wyrażoną w art. 32 Konstytucji.

W końcowej części glosy autor zwrócił uwagę, że skutkiem usunięcia osobnej regulacji zakładania ksiąg wieczystych stało się powstanie luki prawnej. Ustawodawca powinien wypełnić ją, wskazując sposób ustalenia stanu prawnego nieruchomości, dla których nie zostały założone księgi wieczyste. Zdaniem autora, powinny one zostać umieszczone w ramach trybu nieprocesowego. Wprowadzeniu tej regulacji powinno towarzyszyć uchylenie wadliwych, w ocenie autora, § 104 ust. 2 i § 108 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 listopada 2013 r. w sprawie zakładania i prowadzenia ksiąg wieczystych w systemie informatycznym (Dz.U. z 2013 r., poz. 1411 ze zm.), które przejęły wcześniejsze rozwiązania § 20 ust. 2 i § 24 rozporządzenia z dnia 17 września 2001 r.

Uchwale poświęcona została także glosa K.P. Sokołowskiego (OSP 2014, nr 7-8, poz. 76).

M.G.

Właściciel rzeczy może żądać od posiadacza służebności wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z rzeczy (art. 224 § 2 i art. 225 w związku z art. 230 oraz art. 352 § 2 k.c.).

(uchwała z dnia 24 lipca 2013 r., III CZP 36/13, J. Gudowski, J. Górowski, K. Tyczka-Rote, OSNC 2014, nr 3, poz. 24; BSN 2013, nr 7, s. 8; Prok. i Pr. 2014, nr 1, wkładka, poz. 36; Rej. 2013, nr 10, s. 148)

Glosa

Marcina Czerwińskiego, Zeszyt Studencki Kół Naukowych Wydziału Prawa i Administracji UAM 2014, nr 4, s. 277

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor zgodził się z Sądem Najwyższym, że możliwe jest oddzielne dochodzenie roszczeń uzupełniających w stosunku do roszczenia o wydanie rzeczy albo roszczenia negatoryjnego, gdyż roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy ma charakter obligacyjny i gdy powstanie, uzyskuje byt samodzielny, niezależnie od roszczeń chroniących własność.

Glosę krytyczną opracowała S. Zientalewicz (MoP 2014, nr 21, s. 1157).

M.M.

*

1. Pojęcie „błędu w sztuce lekarskiej” odnosi się nie tylko do błędu terapeutycznego (błędu w leczeniu, w tym błędu operacyjnego), ale również do błędu diagnostycznego (błąd rozpoznania). W wypadku konieczności poprzedzenia zabiegu operacyjnego specjalistycznymi badaniami błąd diagnostyczny może się odnosić do etapu tych badań, a jego konsekwencją może być błędna diagnoza schorzenia prowadząca do błędnej decyzji o zabiegu operacyjnym lub o zakresie takiego zabiegu.

2. Nie można na stronę (poszkodowanego pacjenta) nakładać takich obowiązków dowodowych, których nie jest w stanie spełnić, a jednocześnie odmówić uwzględnienia jej wniosków dowodowych

zmierzających do wykazania faktów wskazanych w podstawie faktycznej żądania.

(wyrok z dnia 24 października 2013 r., IV CSK 64/13, I. Koper, M. Szulc, K. Pietrzykowski, niepubl.)

Glosa

Mirosława Nesterowicza, Prawo i Medycyna 2014, nr 3-4, s. 198

W ocenie autora, Sąd Najwyższy poczynił istotne uwagi w odniesieniu do postępowania dowodowego. Uznał, że skoro nie zostały wyjaśnione wszelkie sporne okoliczności mające znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, wymagające opinii biegłych, to sąd nie może odmówić powodowi dopuszczenia takiego dowodu. W tym kontekście glosator wskazał, że opinia biegłego ma na celu ułatwienie sądowi należytej oceny zebranego w sprawie materiału, gdy potrzebne są do tego wiadomości specjalne, zwłaszcza gdy chodzi o ocenę postępowania lekarza, czy było ono zgodne z zasadami wiedzy medycznej oraz czy nie popełnił on błędu sztuki lekarskiej.

M.S.L.

*

Dopuszczalne jest zawarcie umowy darowizny na wypadek śmierci, jeżeli jej przedmiotem są konkretne rzeczy lub prawa, a umowa nie jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

(uchwała z dnia 13 grudnia 2013 r., III CZP 79/13, K. Pietrzykowski, D. Dończyk, J. Frąckowiak, OSNC 2014, nr 10, poz. 98; OSP 2014, nr 10, poz. 91; BSN 2013, nr 12, s. 15; Rej. 2014, nr 1, s. 162; NPN 2013, nr 4, s. 99)

Glosa

Jarosława Masiubańskiego, Rejent 2014, nr 12, s. 115

Glosa jest w przeważającej mierze aprobująca.

Autor podzielił stanowisko Sądu Najwyższego o możliwości zawarcia w obecnym stanie prawnym umowy darowizny na wypadek śmierci oraz

wniosek, że nie jest ona czynnością prawną *mortis causa*. Potwierdził także, że art. 941 k.c. nie powinien być stosowany w innych działach prawa cywilnego niż prawo spadkowe, przemawia bowiem za tym przede wszystkim jego pozycja w systematyce kodeksu cywilnego. Nie ma on zwłaszcza zastosowania do czynności prawnych między żyjącymi, do których jedynie dodany został warunek.

Zdaniem glosatora, na aprobatę zasługuje także pogląd, że zawierania umów darowizny na wypadek śmierci nie wyłącza art. 1047 k.c.; stałby on na przeszkodzie czynnościom tego rodzaju jedynie wtedy, gdyby ich przedmiotem był cały spadek lub jego ułamkowa część. Darowizna, której dotyczyła uchwała, nie narusza przy tym swobody testowania, wpisując się zarazem w ogólne ramy swobody umów.

W ocenie autora, przeciwko stanowisku Sądu Najwyższego nie przemawia także ryzyko obejścia za pomocą umowy tego rodzaju przepisów o odpowiedzialności za długi spadkowe, naruszającego interes wierzycieli i spadkobierców. Po pierwsze, jak inne darowizny dokonane przez spadkodawcę, darowizna na wypadek śmierci podlega zaliczeniu w postępowaniu o zachówek i przy dziale spadku, i po drugie, interesy spadkobierców chroni możliwość przyjęcia przez nich spadku z dobrodziejstwem inwentarza lub jego odrzucenie. Za bardziej problematyczną autor uznał natomiast właściwą ochronę interesów wierzycieli; możliwość wystąpienia przez nich ze skargą pauliańską uznał za środek dalece niewystarczający, *de lege lata* za nietrafne oceniając porównanie przez Sąd Najwyższy odpowiedzialności za długi spadkowe w wypadku darowizny na wypadek śmierci i zapisu windykacyjnego.

Autor odrzucił także możliwość uznania darowizn tego rodzaju za obejście art. 961 k.c., przepis ten bowiem, znajdując zastosowanie jedynie w razie wątpliwości, nie ogranicza swobody w dysponowaniu przez spadkodawcę swoim majątkiem. Wobec sytuacyjnego charakteru klauzuli zasad współżycia społecznego nie można także twierdzić, by umowy darowizny na wypadek śmierci stanowiły jej naruszenie z góry, bez zbadania okoliczności konkretnego wypadku.

Uchwała była także przedmiotem glos: G. Wolaka (Rej. 2014, nr 7, s. 117) i T. Justyńskiego (OSP 2014, nr 10, poz. 91).

M.G.

1. Po wejściu w życie art. 446 § 4 k.c., tj. od dnia 3 sierpnia 2008 r., roszczenie o zadośćuczynienie za krzywdę doznaną wskutek śmierci poszkodowanego w wyniku uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia przysługuje tylko najbliższym członkom rodziny zmarłego.

2. Za krzywdę powstałą wskutek śmierci poszkodowanego spowodowanej czynem niedozwolonym popełnionym przed dniem 3 sierpnia 2008 r. najbliższemu członkowi rodziny przysługuje zadośćuczynienie na podstawie art. 448 w związku z art. 24 § 1 k.c.

(postanowienie składu siedmiu sędziów z dnia 27 czerwca 2014 r., III CZP 2/14, T. Ereciński, J. Gudowski, I. Koper, A. Owczarek, T. Wiśniewski, M. Wysocka, D. Zawistowski, OSNC 2014, nr 12, poz. 124; BSN 2014, nr 10, s. 8; Rozprawy Ubezpieczeniowe 2014, nr 17, s. 159)

Komentarz

Tomasza Młynarskiego, „Zadośćuczynienie pieniężne w razie śmierci osoby bliskiej w kontekście postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2014 r., III CZP 2/14”, Rozprawy Ubezpieczeniowe 2014, nr 17, s. 69

Komentowane postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego zostało wydane na skutek wniosku Rzecznika Ubezpieczonych, którego celem było rozstrzygnięcie wątpliwości co do wykładni prawa w odniesieniu do zagadnienia, czy osobie najbliższej przysługuje z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę wynikającą z naruszenia jej dobra osobistego w postaci szczególnej więzi emocjonalnej ze zmarłym, nawet gdy śmierć nastąpiła przed dniem 3 sierpnia 2008 r.

We wniosku omówiono dotychczasową linię orzecniczą sądów oraz przedstawiono motywy, jakimi kierował się Rzecznik Ubezpieczonych. Zdaniem autora, Sąd Najwyższy nie podjął się jednak oceny problemów, które nie znalazły jeszcze jednoznacznego rozstrzygnięcia w praktyce sądowej. W jego ocenie, niezwykle intrygująca w kontekście zagad-

nienia dóbr osobistych i ich naruszenia jest zwłaszcza kwestia dopuszczalności roszczenia o zadośćuczynienie po stronie osób najbliższych poszkodowanego, który wprawdzie przeżył wypadek, lecz ze względu na bardzo poważne obrażenia popadł w długotrwałą śpiączkę czy wręcz stan wegetatywny.

Reasumując swoje rozważania wskazał, że jakkolwiek wydane przez Sąd Najwyższy postanowienie stanowi odmowę podjęcia uchwały zawierającej odpowiedź na pytanie zadane przez Rzecznika Ubezpieczonych, to jednak nie umniejsza to rzeczywistej wartości tego orzeczenia. Sąd Najwyższy przesądził bowiem ostatecznie, że osobie najbliższej przysługuje z ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę wynikającą z naruszenia jej dobra osobistego, nawet gdy poszkodowany zmarł przed dniem 3 sierpnia 2008 r.

Podkreślił także, że linia orzecznicza ukształtowana na gruncie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych może mieć zastosowanie w związku z rozpatrywaniem roszczeń wynikających z innych przypadków spowodowania śmierci na skutek czynów niedozwolonych (błędów medycznych, wypadków przy pracy w gospodarstwie rolnym lub wypadków w zakładach pracy), w tym również w odniesieniu do zakresu odpowiedzialności ubezpieczycieli z tytułu pozostałych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej, tak obowiązkowych, jak i dobrowolnych.

M.S.L.

prawo cywilne procesowe

Artykuł 35 w związku z art. 493 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.) nie wyłącza stosowania art. 200 § 3 k.p.c.

(uchwała z dnia 23 października 2007 r., III CZP 89/07, M. Kłós, H. Wrzeszcz, D. Zawistowski, OSNC 2008, nr 11, poz. 123; BSN 2007, nr 10, s. 9; Rej. 2007, nr 10, s. 174; PUG 2008, nr 7, s. 35)

Glosa

Macieja Rzewuskiego, *Studia Prawnoustrojowe* 2012, nr 17, s. 113

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor zgodził się z tezą, że bieg czternastodniowego terminu do zakazania wszczęcia postępowania naprawczego rozpoczyna się od chwili złożenia oświadczenia o wszczęciu procedury naprawczej w sądzie właściwym. Powołał przedstawione w uzasadnieniu uchwały argumenty, zwłaszcza dotyczące wniosku, że zastrzeżenie terminów na korzyść stron procesowych (art. 165 § 2 i 3 k.p.c.) nie ma zastosowania w sprawie, ponieważ omawiany termin został zakreślony wyłącznie dla sądu naprawczego. W glosie podzielono również zapatrywanie przedstawione w uchwale, że użyte w art. 493 ust. 3 Pr.u.n. stwierdzenie o „złożeniu oświadczenia w sądzie”, wskazuje na chwilę jego dotarcia do sądu, co zbliża konstrukcję tego przepisu do regulacji zawartej w art. 61 § 1 k.c.

Glosator wskazał, że na podstawie przedstawionych w uchwale argumentów można sformułować tezę szerszą niż w uchwale; termin przewidziany w art. 494 ust. 3 Pr.u.n. w zestawieniu z art. 165 § 2 i 3 k.p.c. stosowanym odpowiednio w postępowaniu naprawczym jest zastrzeżony na korzyść sądu właściwego do dokonania oceny oświadczenia, o jakim mowa w art. 494 ust. 1 Pr.u.n.

Orzeczenie glosował również R. Adamus (Glosa 2008, nr 3, s. 82). Uchwałę uwzględnił Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2007, nr 11-12, s. 256).

B.W.

*

Przepisy art. 365 i art. 366 k.p.c. nie mają zastosowania do wyroków sądów polubownych. Zarzut naruszenia przez sąd polubowny powagi rzeczy osądzonej innym wyrokiem sądu polubownego nie stanowi samoistnej podstawy uchylenia wyroku sądu polubownego (art. 1206 § 1 pkt 6 k.p.c.).

(wyrok z dnia 26 listopada 2008 r., III CSK 163/08, I. Gromska-Szuster, G. Bieniek, M. Kocon, niepubl.)

Sprzeczność wyroku sądu polubownego z innym wyrokiem sądu polubownego, uznanym przez sąd państwowy, może stanowić naruszenie podstawowych zasad porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

(wyrok z dnia 13 kwietnia 2012 r., I CSK 416/11, J. Frąckowiak, M. Kocon, M. Romańska, OSNC 2012, nr 10, poz. 121; OSP 2014, nr 1, poz. 1; BSN 2012, nr 6, s. 13; Rej. 2012, nr 11, s. 174)

Glosa

Andrzeja Olasia, Studia Prawno-Ekonomiczne 2013, t. 88, s. 209

Autor zaaprobował stanowisko zajęte w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2012 r., I CSK 416/11, jednocześnie częściowo krytykując wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2008 r., III CSK 163/08, i uznając, że oba wyroki pozostają w opozycji. Podkreślił, że rozważania prawne zawarte tych wyrokach mają znamiona jurydycznej poprawności, ale tylko wyrok z dnia 13 kwietnia 2012 r. w wystarczającym stopniu uwzględnia konstytucyjno-prawne uwarunkowania analizowanych regulacji.

Stwierdził, że do zapewnienia spójności systemu prawa, w zakresie ochrony trwałości merytorycznych orzeczeń wydawanych przez umocowane do tego podmioty, konieczne jest stosowanie równej miary wobec aktów indywidualno-konkretnych niezależnie od statusu (państwowego lub prywatnego) podmiotów wydających te orzeczenia.

Wskazał również, że z punktu widzenia budowy społecznego zaufania do instytucji sądownictwa prywatnego, koncepcja zaproponowana w wyroku z dnia 13 kwietnia 2012 r. stanowi swoiste *optimum*, odpowiednio ważąc kolidujące ze sobą wartości, takie jak stałość orzeczeń, prawda materialna, nadzór judykacyjny sądów powszechnych, samodzielność i niezależność arbitrażu.

Zdaniem glosatora, decyzja interpretacyjna, która legła u podstaw wyroku z dnia 26 listopada 2008 r., zgodnie z teorią kontraktową arbitrażu, dąży do minimalizacji ingerencji sądownictwa państwowego w autonomię orzeczniczą sądów polubownych. Konsekwencje tej wykładni mogą jednak prowadzić, zdaniem autora, do podważenia woli stron

ukierunkowanej na uzyskanie ostatecznego rozstrzygnięcia. Przeciwnie, rozważania zawarte w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 kwietnia 2012 r. akcentują aspekty charakterystyczne dla teorii jurysdykcyjnej, w tym doniosłość funkcji kontrolnej sądów powszechnych, i prowadzą w efekcie do ochrony, a nawet aprecjacji mocy wiążącej wyroku sądu polubownego.

Komentator wskazał, że w wyroku z dnia 26 listopada 2008 r. Sąd Najwyższy nie trafnie uznał, iż tylko w niektórych, wyjątkowych sytuacjach ponowne orzeczenie przez sąd polubowny o roszczeniu już uprzednio prawomocnie rozstrzygniętym naruszy podstawowe zasady porządku prawnego. Aprobatę wywołał natomiast pogląd przedstawiony w wyroku z dnia 13 kwietnia 2012 r., że brak koherencji orzeczenia sądu polubownego z wyrokiem wcześniejszym będzie – co do zasady – przesądzał o sprzeczności późniejszego orzeczenia z porządkiem prawnym Rzeczypospolitej Polskiej.

Autor zgodził się ideą traktowania przepisów kodeksu postępowania cywilnego o wznowieniu postępowania jako swoistego punktu odniesienia dla oceny dopuszczalności zwolnienia sądu polubownego od związania uznanym wcześniej przez sąd powszechny orzeczeniem arbitrażowym.

Glosy do wyroku z dnia 13 kwietnia 2012 r., I CSK 416/11, sporządzili również: S. Frejowski (Glosa 2013, nr 2, s. 63), A. Szczęśniak (OSP 2014, nr 1, poz. 1) oraz Ł. Błaszczak w: Ł. Błaszczak, R. Sikorski, M. Zachariasiewicz, K. Zawiślak, G. Żmij, *Diagnoza arbitrażu. Funkcjonowanie prawa o arbitrażu i kierunki postulowanych zmian*, red. B. Gessel-Kalinowska ve/ Kalisz, Wrocław 2014, s. 318. Omówił go także Z. Strus w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2012, nr 7–8, s. 175).

M.M.

*

Legitymacja do wytoczenia powództwa o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa (art. 78 § 1 k.r.o.) przysługuje także męż-

czyźnie, który uznał ojcostwo wiedząc, że nie jest biologicznym ojcem dziecka.

(wyrok z dnia 19 kwietnia 2012 r., IV CSK 459/11, G. Misiurek, A. Kozłowska, Z. Kwaśniewski, OSNC 2012, nr 10, poz. 122; BSN 2012, nr 6, s. 13)

Glosa

Anny Sylwestrzak, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2012, nr 4, poz. 5

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka podzieliła stanowisko Sądu Najwyższego dopuszczające legitymację czynną mężczyzny, który uznał ojcostwo w złej wierze. Dokonując wykładni czasownika „dowiedział się” użytego w art. 78 § 1 k.r.o., stwierdziła, że przesłanką dowiedzenia się o określonym fakcie nie jest wcześniejszy błąd co do tego faktu. Uznała za trafne zapatrywanie Sądu Najwyższego, że termin do wytoczenia powództwa nie może rozpocząć biegu przed złożeniem oświadczenia o uznaniu ojcostwa. Jako wysoce wątpliwe oceniła dopuszczenie uchylenia się w trybie art. 88 k.c. od skutków prawnych uznania ojcostwa pod wpływem groźby. Rozważania uzupełniła spostrzeżeniem, że będąca w złej wierze matka może wytoczyć powództwo w terminie sześciu miesięcy od dnia, w którym potwierdziła ojcostwo.

Krytyczną glosę napisała M. Rzewuska (Studia Prawnoustrojowe 2014, nr 24, s. 325).

M.P.

*

Na postanowienie sądu drugiej instancji w przedmiocie orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego zażalenie nie przyłącza się.

(uchwała z dnia 10 października 2013 r., III CZP 61/13, J. Gudowski, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC 2014, nr 6, poz. 58; BSN 2013, nr 10, s. 7; *Rej.* 2014, nr 6, s. 175)

Glosa

Moniki Michalskiej-Marciniak, Monitor Prawniczy 2015, nr 1, s. 39

Glosa ma charakter aprobujący.

Trafne – zdaniem glosatorki – jest stanowisko Sądu Najwyższego, że rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego wydawane jest zawsze „w wyniku”, a „nie przy okazji” rozpoznania zażalenia. Postanowienie o kosztach postępowania zażaleniowego w nierozzerwalny sposób związane jest z rozstrzygnięciem kwestii procesowej objętej zażaleniem. Orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego ma w dwóch wymiarach charakter pochodny w stosunku do rozstrzygnięcia kwestii głównej objętej zażaleniem. Po pierwsze, bez zażalenia na określoną kwestię procesową nie powstałyby koszty postępowania zażaleniowego, i po drugie, zasada według której sąd orzeka o kosztach postępowania zażaleniowego zależy od sposobu ustosunkowania się sądu drugiej instancji do zażalenia. Jako takie, rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego jest zatem niewątpliwie postanowieniem wydanym w wyniku, a nie przy okazji rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji.

Uwagi krytyczne sformułowane w glosie dotyczą dokonanej przez Sąd Najwyższy wykładni użytego w treści art. 394² § 1 k.p.c. sformułowania „postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia”. W ocenie Sądu Najwyższego, posłużenie się w tym sformułowaniu przez ustawodawcę liczbą mnogą wskazuje, że odnosi się ono do całokształtu, a więc pełnego efektu lub całościowego rezultatu rozpoznania przez sąd drugiej instancji zażalenia na orzeczenie o zwrocie kosztów procesu, a więc orzeczenia w przedmiocie istoty zaskarżonego rozstrzygnięcia oraz orzeczenia o kosztach zakończonego postępowania zażaleniowego. Zdaniem autorki, użytej w omawianym sformułowaniu liczbie mnogiej przypisywać należy inny sens normatywny. Wykładany zwrot w całości brzmi „z wyjątkiem postanowień wydanych w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji”. W zdaniu tym chodzi o wyłączenie zażalenia poziomego na postanowienia sądu drugiej instancji wydane w wyniku rozpoznania zażalenia na postanowienie sądu pierwszej instancji, które dotyczą kwestii objętych zażaleniem poziomym, a więc o wyłączenie tzw. zażalenia na zażalenie. Użycie liczby mnogiej

miało jedynie na celu ogólne określenie wszystkich kwestii objętych zażaleniem poziomym zamiast ich wyliczania.

Głosę krytyczną do komentowanej uchwały opracował T. Partyk (Lex nr 1375022). Omówił ją także T. Zembrzuski w opracowaniu „Granice dopuszczalności zażalenia poziomego (art. 394² § 2 k.p.c.) w przedmiocie zwrotu kosztów procesu” (MoP 2013, nr 23, s. 1271).

R.N.

*

W sprawach opiekuńczych, które mogą być wszczęte z urzędu, złożenie wniosku o ograniczenie władzy rodzicielskiej przez osobę nieuprawnioną do złożenia tego wniosku nie uprawnia sądu do ograniczenia rozpoznania sprawy tylko do zbadania kwestii legitymacji do złożenia tego wniosku bez rozpoznania istnienia merytorycznych podstaw do podjęcia decyzji przez sąd opiekuńczy w przedmiocie władzy rodzicielskiej.

(postanowienie z dnia 13 grudnia 2013 r., III CZP 89/13, K. Pietrzykowski, D. Dończyk, J. Frąckowiak, OSP 2015, nr 1, poz. 2; RiP 2014, nr 28, s. 116)

Glosa

Joanny Bodio, Orzecznictwo Sądów Polskich 2015, nr 1, poz. 2

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka wskazała, że w postępowaniu opiekuńczym ma zastosowanie definicja uczestnika postępowania przewidziana w art. 510 k.p.c. Stwierdziła, że do kręgu uczestników postępowania o ograniczenie władzy rodzicielskiej należy zaliczyć także kandydatów na rodziców zastępczych oraz tych krewnych, którzy w toku postępowania wykazali swój interes prawny. Podniosła, że udział w tych sprawach dziadków jako uczestników postępowania nie powinien budzić wątpliwości. Wyraziła następnie zapatrywanie, że przyznanie dziadkom zgłaszającym gotowość pełnienia funkcji rodziców zastępczych statusu uczestników

postępowania i zainteresowanych w sprawie o ograniczenie władzy rodzicielskiej daje im uprawnienie do złożenia wniosku o wszczęcie tego postępowania.

Aprobującą glosę do postanowienia opracowała również A. Partyk (Lex nr 1448746).

M.P.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2015, NR 4

Sąd opiekuńczy, orzekając umieszczenie dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, oznacza konkretną rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 14 listopada 2014 r., III CZP 65/14, J. Gudowski, A. Górski, I. Koper, A. Owczarek, K. Pietrzykowski, K. Tyczka-Rote, M. Wysocka, OSNC 2015, nr 4, poz. 38)

*

Wynagrodzenia notariusza wyznaczonego do dokonania czynności notarialnej na podstawie art. 6 § 4 zdanie drugie w związku z art. 6 § 3 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (jedn. tekst: Dz.U. z 2014 r., poz. 164 ze zm.) nie podwyższa się o stawkę podatku od towarów i usług przewidzianą dla tego rodzaju czynności w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 ze zm.).

(uchwała z dnia 26 czerwca 2014 r., III CZP 27/14, M. Kocon, B. Myszka, A. Owczarek, OSNC 2015, nr 4, poz. 39)

*

Na postanowienie sądu oddalające skargę na czynność komornika, polegającą na przejęciu ruchomości przez wierzyciela na

własność za cenę nie niższą od ceny wywołania (art. 877 k.p.c.), przysługuje zażalenie.

(uchwała z dnia 26 czerwca 2014 r., III CZP 29/14, M. Kocon, B. Myszką, A. Owczarek, OSNC 2015, nr 4, poz. 40)

*

Referendarz sądowy nie jest uprawniony do rozpoznawania skarg na czynności komornika (art. 767 k.p.c.).

(uchwała z dnia 26 czerwca 2014 r., III CZP 30/14, M. Kocon, B. Myszką, A. Owczarek, OSNC 2015, nr 4, poz. 41)

*

Jeżeli po wszczęciu egzekucji, której podstawą jest bankowy tytuł egzekucyjny zaopatrzonej w klauzulę wykonalności, doszło do połączenia banków przez przeniesienie całego majątku banku przejmowanego na bank przejmujący (art. 124 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1376 ze zm., w związku z art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h.), sąd nadaje klauzulę wykonalności na rzecz banku przejmującego (art. 788 § 1 k.p.c.).

(uchwała z dnia 26 czerwca 2014 r., III CZP 46/14, M. Kocon, B. Myszką, A. Owczarek, OSNC 2015, nr 4, poz. 42)

*

Postanowienie umowy dzierżawy przyznające dzierżawcy uprawnienie do jej przedłużenia na kolejne 30-letnie okresy jest nieważne (art. 695 § 1 w związku z art. 58 § 1 i 3 k.c.).

(wyrok z dnia 20 marca 2014 r., II CSK 290/13, H. Pietrzkowski, A. Kozłowska, Z. Kwaśniewski, OSNC 2015, nr 4, poz. 43)

Brak w umowie przedwstępnej zastrzeżenia o nieskorzystaniu przez uprawnionego z ustawowego prawa pierwokupu nieruchomości nie powoduje nieważności tej umowy.

(wyrok z dnia 20 marca 2014 r., II CSK 292/13, H. Pietrzkowski, A. Kozłowska, Z. Kwaśniewski, OSNC 2015, nr 4, poz. 44)

*

Gmina nie ponosi odpowiedzialności za szkody spowodowane zgodnym z prawem ograniczeniem własności wynikającym z planu zagospodarowania przestrzennego uchwalonego przed dniem 1 stycznia 1995 r. Może jednak odpowiadać za szkody spowodowane sprzecznymi z prawem działaniami polegającymi na nałożeniu na właścicieli nieruchomości nadmiernych obciążeń, pozostawieniu ich w długoletniej niepewności co do przeznaczenia nieruchomości oraz na długotrwałym uchylaniu się od realizacji planu.

(wyrok z dnia 27 marca 2014 r. III CSK 161/13, M. Bączyk, I. Koper, K. Pietrzkowski, OSNC 2015, nr 4, poz. 45)

*

Oddalenie – na podstawie art. 5 k.c. – powództwa o ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami nie jest wyłączone.

(wyrok z dnia 4 kwietnia 2014 r., II CSK 387/13, K. Strzelczyk, M. Szulc, K. Zawada, OSNC 2015, nr 4, poz. 46)

*

Podyktowane uzasadnioną potrzebą jurysdykcyjną ujawnienie przez sędziego podczas rozprawy choroby strony nie stanowi naruszenia jej dóbr osobistych w postaci prawa do prywatności i godności osobistej.

(wyrok z dnia 4 kwietnia 2014 r., II CSK 407/13, K. Strzelczyk, M. Szulc, K. Zawada, OSNC 2015, nr 4, poz. 47)

Hipoteka przymusowa ustanowiona w celu zabezpieczenia roszczenia o uznanie czynności prawnej dłużnika za bezskuteczną, chroniąc to roszczenie w stosunku do wierzycieli osobistych osoby trzeciej (art. 532 k.c.), przy podziale sumy uzyskanej z egzekucji nie stwarza wierzycielowi dysponującemu takim zabezpieczeniem pozycji uprzywilejowanej względem innych wierzycieli, co do których ta sama czynność prawna została uznana za bezskuteczną.

(wyrok z dnia 7 maja 2014 r., II CSK 418/13, H. Pietrzkowski, M. Kocon, K. Polańska-Farion, OSNC 2015, nr 4, poz. 48)

*

Dotacje dla niepublicznych szkół ponadgimnazjalnych o uprawnieniach szkół publicznych, przewidziane w art. 90 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (jedn. tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.), nie mają charakteru świadczeń okresowych w rozumieniu art. 118 k.c.

(wyrok z dnia 22 maja 2014 r., IV CSK 531/13, B. Myszka, M. Bączyk, K. Polańska-Farion, OSNC 2015, nr 4, poz. 49)

*

Przewidziana w art. 54 § 1 k.r.o. rozdzielność majątkowa może wynikać z orzeczenia sądu obcego, jeżeli odpowiada wydawanemu przez sąd polski orzeczeniu o separacji. Takiemu orzeczeniu nie odpowiada orzeczenie sądu francuskiego wydawane w postępowaniu o rozwód jako środek tymczasowy (*mesure provisoire*).

(wyrok z dnia 28 maja 2014 r., I CSK 330/13, T. Wiśniewski, J. Górski, B. Ustjanicz, OSNC 2015, nr 4, poz. 50)

Zmiana płci w wyniku zabiegu medycznego nie uzasadnia sporządzenia nowego aktu urodzenia; zmianę ujawnia się we wzmiance dodatkowej.

(postanowienie z dnia 28 maja 2014 r., I CSK 394/13, T. Wiśniewski, J. Górowski, B. Ustjanicz, OSNC 2015, nr 4, poz. 51)

*

Umowa o zwolnienie z długu zawarta pomiędzy sprawcą wypadku komunikacyjnego a poszkodowanym nie zwalnia z odpowiedzialności ubezpieczyciela odpowiadającego z tytułu umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych.

(wyrok z dnia 30 maja 2014 r., III CSK 224/13, J. Frąckowiak, A. Kozłowska, K. Polańska-Farion, OSNC 2015, nr 4, poz. 52)

*

Nieważne jest poręczenie udzielone za zobowiązania zakładu opieki zdrowotnej bez wymaganej zgody organu założycielskiego (art. 53 ust. 6 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej, jedn. tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 14, poz. 89 ze zm.; obecnie – art. 54 ust. 5 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, Dz.U. Nr 112, poz. 654 ze zm.).

(wyrok z dnia 6 czerwca 2014 r., I CSK 428/13, K. Tyczka-Rote, M. Bączyk, B. Mysza, OSNC 2015, nr 4, poz. 53)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC-ZD 2015, NR A

Nie można obciążać przedsiębiorcy ryzykiem transakcji dokonanej w lokalu przedsiębiorstwa przeznaczonym do obsługi publicznosci w okolicznościach, w których klient powinien zorientować się, że osoba dokonująca transakcji nie jest uprawniona do składania oświadczeń określonej treści w imieniu i na rachunek prowadzącego przedsiębiorstwo (art. 97 k.c.).

(wyrok z dnia 19 września 2013 r., I CSK 687/12, W. Katner, A. Piotrowska, B. Ustjanicz, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 1)

*

Nie jest sprzeczne z art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904 ze zm.) użycie w reklamie czasopisma, przedstawiającej jego okładkę, wizerunku osoby powszechnie znanej, stanowiącego zapowiedź opublikowanego w tym czasopiśmie artykułu dotyczącego publicznej działalności tej osoby.

(wyrok z dnia 27 września 2013 r., I CSK 739/12, M. Romańska, I. Gromska-Szuster, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 2)

W umowie opcji walutowej strony w ramach swobody kontraktowej mogą uzgodnić, że premia wynikająca z zawarcia umowy nie zostanie pobrana, mimo odpłatnego charakteru tej umowy.

(wyrok z dnia 27 września 2013 r., I CSK 761/12, M. Romańska, I. Gromska-Szuster, D. Zawistowski, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 3)

*

W postępowaniu kasacyjnym nie ma zastosowania art. 369 § 3 k.p.c.

(postanowienie z dnia 10 października 2013 r., III CZ 43/13, J. Gudowski, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 4)

*

Uchwała pozbawiająca komplementariusza prawa do podlegającego podziałowi zysku, należnego mu na podstawie art. 147 § 1 k.s.h., podlega unieważnieniu na podstawie art. 425 § 1 k.s.h. jako sprzeczna z bezwzględny prawem do udziału w zysku (art. 147 § 1 k.s.h.).

(wyrok z dnia 11 października 2013 r., I CSK 753/12, K. Tyczka-Rote, D. Dończyk, J. Frąckowiak, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 5)

*

1. Do wypowiedzenia umowy kredytowej w terminie wskazanym w art. 75 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1376 ze zm.) nie jest konieczne stwierdzenie stanu skutkującego ogłoszeniem upadłości kredytobiorcy; wystarczy stwierdzenie zagrożenia niewypłacalnością, o której mowa w art. 11 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1112 ze zm.).

2. Zawarte w uzasadnieniu kasatoryjnego wyroku Sądu Najwyższego wskazania co do dalszego postępowania nie wiążą sądu,

któremu sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania; wiążąca jest wyłącznie wykładnia prawa (art. 398²⁰ k.p.c.).

(wyrok z dnia 30 października 2013 r., V CSK 475/12, T. Bielska-Sobkowitz, B. Myszka, K. Strzelczyk, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 6)

*

1. Ustalenie wysokości świadczenia wyrównawczego, o którym mowa w art. 764³ k.c., powinno nastąpić z uwzględnieniem konkretnego stanu faktycznego i jego specyfiki, przesłanek nabycia roszczenia o to świadczenie, sposobu wynagradzania agenta i kosztów działalności jego przedsiębiorstwa, a także symetrii między świadczeniem wyrównawczym a dochodem uzyskiwanym przez agenta lub zwyczajowo przyjętym w stosunkach danego rodzaju. Przy ustalaniu tej wysokości dopuszczalne jest zastosowanie art. 322 k.p.c.

2. Występujące w orzecznictwie rozbieżności w wykładni prawa nie stanowią podstawy przekazania zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego na podstawie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c.; są nią wyłącznie poważne wątpliwości prawne powzięte przy rozpoznaniu skargi kasacyjnej.

(wyrok z dnia 8 listopada 2013 r., I CSK 712/12, B. Myszka, G. Miśsiurek, A. Piotrowska, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 7)

*

Roszczenie Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa o zwrot nieprawidłowo uzyskanego lub wykorzystanego dofinansowania wypłaconego beneficjentowi na podstawie umowy zawartej w ramach projektu Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” przedawnia się w terminie dziesięcioletnim (art. 118 k.c.).

(wyrok z dnia 28 listopada 2013 r., IV CSK 161/13, I. Koper, K. Zawada, M. Szulc, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 8)

Skarga kasacyjna w sprawie o uchylenie wyroku sądu polubownego może być – poza przypadkiem nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji – uwzględniona tylko w razie zasadności przytoczonej podstawy kasacyjnej zawierającej zarzut uzasadniający lub mogący uzasadnić stwierdzenie przyczyny uchylenia wyroku sądu polubownego powołanej w skardze o uchylenie lub uwzględnianej z urzędu.

(wyrok z dnia 28 listopada 2013 r., IV CSK 187/13, I. Koper, K. Zawada, M. Szulc, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 9)

*

Artykuł 58 i 59 Konwencji Narodów Zjednoczonych sporządzonej w Wiedniu dnia 11 kwietnia 1980 r. o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów (Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 286) wyłącza stosowanie art. 455 k.c. w sprawie rozpoznawanej na podstawie przepisów Konwencji.

(wyrok z dnia 28 listopada 2013 r., IV CSK 215/13, I. Koper, K. Zawada, M. Szulc, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 10)

*

Zagraniczna osoba prawna może być uznana za przedsiębiorcę w rozumieniu art. 18 ust. 1 i w związku z art. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. Nr 47, poz. 211 ze zm.) ze względu na uzyskanie prawa ochronnego na znak towarowy ze skutkami na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz udzielenie licencji na korzystanie z tego znaku podmiotowi działającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli czyn nieuczciwej konkurencji zarzucany przez nią pozwanemu wiąże się z naruszeniem przysługującego jej prawa ochronnego.

(wyrok z dnia 29 listopada 2013 r., I CSK 756/12, M. Romańska, J. Frąckowiak, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 11)

Wysokość świadczenia banku na rzecz beneficjenta gwarancji bankowej nie zależy od rozmiaru świadczenia obciążającego zleciodawcę gwarancji.

(wyrok z dnia 29 listopada 2013 r., I CSK 90/13, M. Romańska, J. Frąckowiak, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 12)

*

W sprawie zapłaty kary umownej zastrzeżonej na wypadek uchybienia terminowi spełnienia świadczenia, ocena, czy kara ta nie jest nadmiernie wygórowana (art. 484 § 2 k.c.), powinna uwzględniać wysokość tej kary zastrzeżonej na wypadek odstąpienia od umowy.

(wyrok z dnia 29 listopada 2013 r., I CSK 124/13, M. Romańska, J. Frąckowiak, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 13)

*

Artykuł 13 ust. 2 Konwencji o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (CMR), sporządzonej w Genewie dnia 19 maja 1956 r. (Dz.U. z 1962 r. Nr 49, poz. 238), wyłącza – na podstawie art. 1 ust. 3 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. – Prawo przewozowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1173 ze zm.) – stosowanie art. 51 ust. 1 tej ustawy.

(wyrok z dnia 19 grudnia 2013 r., II CSK 70/13, J. Górowski, A. Kozłowska, Z. Kwaśniewski, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 14)

*

Jeżeli inwestor zrezygnował z wglądu do dokumentacji lub z żądania informacji od wykonawcy, skuteczność jego zgody na zawarcie umowy z podwykonawcą nie jest uzależniona od przedstawienia umowy lub projektu umowy oraz wiedzy o jej postanowieniach (art. 647¹ § 1 i 2 zdanie pierwsze k.c.).

(wyrok z dnia 24 stycznia 2014 r., V CSK 124/13, G. Misiurek, M. Romańska, M. Szulc, OSNC-ZD 2015, nr A, poz. 15)

INFORMACJE

W dniu 3 lutego, z okazji jubileuszu 25-lecia sądownictwa gospodarczego w Polsce, w sali im. S. Dąbrowskiego w Sądzie Najwyższym, odbył się kongres sędziów gospodarczych „Przeszłość, teraźniejszość i przyszłość sądownictwa gospodarczego w Polsce”.

Kongres otworzyła Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf, a wykład inauguracyjny wygłosił Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Cywilnej prof. dr hab. Tadeusz Ereciński. Wśród wykładowców był także Sędzia Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej prof. dr hab. Wojciech Katner, który wygłosił wykład „Polska legislacja gospodarcza oczami sędziego – uwag kilka”.

*

W dniu 27 lutego odbyło się zgromadzenie sędziów Izby Cywilnej, poświęcone omówieniu sprawozdania Prezesa Sądu Najwyższego kierującego Izbą Cywilną z działalności Izby w 2014 r. i jej istotnych problemach wynikających z orzecznictwa (art. 18 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 499 ze zm.). W zgromadzeniu wzięli udział: Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego Małgorzata Gersdorf oraz Prezesi Sądu Najwyższego – Teresa Flemming-Kulesza (kierująca pracą Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych), Janusz Godyń (kierujący pracą Izby Wojskowej) oraz Lech Paprzycki (kierujący pracą Izby Karnej). W zgro-

madzeniu uczestniczył także Antoni Cyran, Szef Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

Prezes Tadeusz Ereciński powitał zebranych, a następnie zreferował – doręczoną wcześniej – informację o działalności Izby Cywilnej Sądu Najwyższego w 2014 r.¹ Podziękował sędziom za ogromny, największy w skali Sądu Najwyższego wkład pracy, dzięki któremu – przy podwyższonym wpływie spraw – udało się osiągnąć bardzo dobre wyniki. Zwrócił także uwagę na przyczyny wzrostu wpływu spraw, akcentując systematycznie pogarszający się stan legislacji.

Następnie głos zabrali goście – Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego oraz Prezesi Sądu Najwyższego – którzy pogratulowali sędziom Izby Cywilnej dobrych wyników i życzyli utrzymania wysokiego poziomu pracy także w roku bieżącym.

Na zakończenie zgromadzenie sędziów Izby jednogłośnie podjęło uchwałę o przyjęciu informacji o działalności Izby Cywilnej Sądu Najwyższego i istotnych problemach wynikających z orzecznictwa Izby w 2013 r.

Po zakończeniu zgromadzenia odbyła się narada robocza, w czasie której Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński omówił bieżące sprawy Izby. W dyskusji wzięli udział sędziowie Sądu Najwyższego: Józef Frąckowiak, Barbara Myszka, Zbigniew Kwaśniewski, Anna Owczarek, Agnieszka Piotrowska, Jan Górowski oraz Irena Gromska-Szuster.

¹ Informacja w wersji przyjętej następnie przez zgromadzenie została opublikowana w „Izbie Cywilnej” 2015, nr 2, s. 23.

Dane statystyczne – luty 2015 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	2088	284	304	-	32	5	43	-	189	35	2068
3.	CZP w tym:	26	9	10	9	-	-	-	-	-	1	25
	art. 390 k.p.c.	21	7	9	8	-	-	-	-	-	1	19
	skład 7-miu	5	2	1	1	-	-	-	-	-	-	6
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	101	44	58	-	33	3	11	-	-	11	87
5.	CO w tym:	4	60	42	-	3	-	-	-	-	39	22
	art. 401 k.p.c.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	art. 45 i 48 k.p.c.	4	60	42	-	3	-	-	-	-	39	22
6.	CSP	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
7.	CNP	125	35	31	-	-	-	-	-	8	23	129
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	2344	433	445	9	68	8	54	-	197	109	2332

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	9
Głosy	22
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2015, nr 4	51
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC-ZD 2015, nr A	56
Informacje	61
Dane statystyczne	63